6.
2

aa1

Incipit tract[illegible]
ac venerabil[illegible]
A[illegible]
ne[illegible]
d[illegible]
q[illegible]
ipsa vicium [illegible]
viciatus e[illegible]
clus vero [illegible]
in potentia[illegible]
homs. [illegible]
ducendo qu[illegible]
eo mentis [illegible]
kurfus. ois[illegible]
acclamata[illegible]
in affectibus[illegible]
affectioni[illegible]
quippe [illegible]
q; hab[illegible]
animi hu[illegible]
cia vel a[illegible]
operet; co[illegible]
tes in co[illegible]
tero dica[illegible]
deuoci[illegible]

Incipit tractatus nōbilis de paſſioībꝫ aīe. venerabilis magiſtri Ioh̄ gerſon.

Aſſionū feruorē effectū ꝛ origi-
nem cognoſcē. prodeſt aīe ad
deuocōis ſtolā vōte Sane
queādmod̄ ſūma vicioꝝ eſt trā
ſiſſe in affectū malicie ita ut iā
ipſū viciū ex intimo ſenſu placeat ſic culmē
virtutis eſt tranſiſſe in affectū iuſticie. Affe
ctus vero vel eſt paſſio ab agente derelicta
in potētia cognoſcēte. l' ſimilitudinē hꝫ paſ-
ſionis. Nō eſt aūt deuocō ſine affectōe. Nā
deuotio quid aliud eſt ꝙ extenſio vel eleua
cō mentis in deū p piū ꝛ huilem affectum.
Rurſus. oīs virtus cū ſit affectō moderata
ꝛ ordinata. viciū ex defectu modi ꝛ ordinis
in affectibꝫ ꝓueniat. nunq̄d nō ſalubris erit
affectionū paſſionaliū cognicō. Paſſionū
quippe ignorata qualitate neqꝫ virtutū ne-
qꝫ habituū. ymo nec ipſius hōis neqꝫ tēpta
cōnū ſuaꝝ multiplicium poterit ſufficiens noti-
cia vel ars adipiſci. Quo pacto deniqꝫ ſic
oportꝫ orabim⁹ mēte. orabim⁹ ſpū. iubilan
tes in cordibꝫ nr̄is ꝛ laudātes deū. In pſal
terio decacordo cū cantico in cythara. ſi deſi
deriorū ꝛ affectōnū. q̄ ſuauē hāc armoniā

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DUSSELDORF

[um 1467]

red dē hn̄t natūrā ignorauerim9. Sentiūt
ab ydeotis et ſimplicib9 aliqñ expimētalit
tales affcūs nec negam9. Verūptñ ad dicō
doctrine multū ↄfert. Hac ↄſideracōe pmoti
ſūt ſancti pr̄es. noīatim poemen et arſeni9
Jn quoꝝ ore vix ñ de paſſioib9 eaꝝ ſmo ver
ſat. Preſtn̄ igit materiā de paſſioibꝫ ⁊ eaꝝ
ↄdicōibꝫ. de cauſ ⁊ effectib9 de modo q̄ꝫ vtēdi
eis placuit ſb̄ aliq̄bꝫ ↄſideracōib9 ptractare
Jd qđ r̄liquū eit multa aūt r̄liquēt inuemi-
ēt apud ſcm̄ thomā in p̄a ſcđe ſeptiā. q̄ſtio
ne viceſimaſcđa ⁊ deinceps. Additis quos
allegat doctoribus diffinitionem

Priā ↄſideācō in q̄ oñdit q̄ ſit paſſio p
Aſſio eſt inclinācō q̄dā l' coaptacō
ſeu ſilitudo et ↄueiētia dēlicta ab
agēte ipaſſum p quā trahit quo-
dāmō ipm paſſim ad agēs ā eidē
coaptat l' aſſilāt ⁊ r̄fugit ↄtrariū Cēte quē-
admod ignis gn̄ans ignē ex aere r̄liqt in i-
gne geito caliditatē ⁊ leuitatē q̄ leuitas ſuo
pōdē l' tractu mouꝫ ſurſū ad ſilēꝫ ignē ⁊ dū
illic ē q̄eſcit odit vero locū deorſū tāq̄ ſibi nō
ↄueientē Et r̄fugit ipm neꝫ q̄etē hꝫ i illo Sic
hō ꝓportiōlit affcūs p aōrē ad āq̄d iclinat ad
illud ⁊ ſi nō hꝫ deſideāt ⁊ ↄcupiſcit ipm ⁊ ſi a-
dipiſcit q̄eſcit ⁊ delcāt i eo odit vero ↄtrariū

et horret approximacōeȝ ei9 ⁊ ſi ei ꝯiūgitur· dolet et triſtatur. Et hee ſunt ſex paſſiones· tres reſpcū boni ſimplicis ⁊ tres ſimiliter reſpcū mali· ꝓut inferi9 docebitur· amor· ꝯcupia· delcā̄tio· odiū· fuga· dolor· ł inq̄etudo.

Secūda ꝯſideracō vbi oñditur ꝙ etiā in reb; purē naturalibȝ ſit inuenire paſſionem· ⁊ de varijs noībus eius.

Aſſio quelibȝ inſequitur cognitionē ł ꝯiūctam ut in cognitis· vel nō ꝯiūctā ut in nō ꝯgnitis. Habȝ itaqȝ qđlibet ens naturale ſuas inclinacōes certas tanꝗ̄ rememoratū ⁊ directū ab intelligētia nō errante que de9 eſt Agit quippe deus oīa tanꝗ̄ ſūmū bonū ſui ipīus diffuſiuū. Et proptē ſeipm̄ creauit oīa tanꝗ̄ finis oīm. Jdeo bonū qđ hȝ racōeȝ efficientis ⁊ finis poītur a btō dyoniſio primū nomē dei. Conſequēs ē igitur· ꝙ in re q̄libet derelinquat deus paſſionem que ſit aſſimilacō quedā vel coaptacō ⁊ ꝯueniētia vel inclinacō ⁊ tendētia ad ipm̄ ſm̄ ordinē ſue ſapiētie· in qua fecit oīa in uumero pondere ⁊ menſura· hec aūt inclinacō gn̄alis ad finē vltimū p fines pticulaēs ⁊ primos noīatur appetitus ł affectō naturalis· qn̄ȝ pondus rerum· qn̄ȝ tractus ſeu tendētia· qn̄ȝ fedus

rez ſtabile·qñqʒ amor inſitꝰ qñqʒ lex·qñqʒ regula·qñʒ inſtinctꝰ·qñʒ eq̃tas nālis·qñʒ ſēſus nature·aut aliquo tli vocabulo·ȝ res eadē eſt q̄ ſepe nl dicit ſupadditū ad ipaʒ naturā neqʒ ut accidens neqʒ ut habitus ȝ ut ipſa natura taliter inſtituta·que ex agente deo ꝛ omnia diſponente fortiter et ſuauiter habet tendē in talem vel in talem finem et moueri ad illū ſi abſit vel abſēs ſit niſi impediatur et quieſcē in adepto. Odire vero contrariū fugere quoqʒ·nec in illo q̄eſcere. Hoc ſompniaſſe uiſus eſt· Eraclitus dicens oia fieri per litem et amicitiā. Hoc quoqʒ dixit ariſtotiles enūtians bonum eſſe quod oia appetunt· Et hunc eſſe finem omniū deum cōfeſſus eſt qui ſolus ſicut eſt ineffectibilis ab alio·ſic impaſſibilis ſolꝰ inuenitur·tam paſſione perfectiua·vt eſt illumiātio in celo quam defectiua·ſic eſt dolor in corpore animāto· Niſi forte quis abuti auſus diceret in emanationibus diuinis·repiri paſſionem· Sicut generationē filij paſſionem dicereꝰ Et ſimiliter paſſiuā ſpūs ſancti ſpiracōnem

Conſideratio tertia de paſſionibus cō ſequentibus cognitionem cōiunctam Et hoc in cōmuni

Aſſio ſequens cognicōem cōiun
ctā reꝑitur in oī virtute ɔgnitiua i
qua paſſiones de relicte ab agēti
bus incħoantur ⁊ termiantur in
appetitiua virtute · ita ut paſſio talis gn̄ali
noie deſcribi poſſit ꝙ ē inclinacō vel motus
ꝓueniens ex ɔgnicōne vel apphēſioē alicui⁹
ut ɔuenientis vel diſɔuenientis pn̄tis vel abſē
tis · Et ſiquidē motus ille q̄ quādoqꝫ ſucceſſi-
u⁹ eſt · qn̄qꝫ ꝑmanēs vel īmanēs ſicut eſt
amare. Si inquā ɔſequitur ad cognicōnem
pure ſēſitiuam ſic dicitur paſſio aialis. Si vero
ſequitur ɔgnicōnem ipi⁹ racōis deliberātis
vel dictātis de ꝑticularibꝫ agēdis ſic dr paſ-
ſio volūtaria vel rōlis vel cōſcienciosa. Si
vero ſeq̄tur ɔgnicōnem pure intellectualē
ſeu mētalē in cui⁹ lumine ɔgnoſcūtur prima
principia moralia ſic poteſt noīari paſſio
ſynderiſ vel mētalis vbi ſit raptus ⁊ extaſ
Et ita q̄druplex gen⁹ paſſionū poteſt apd
hoiēz inueiri nāliū aialiū · rōnaliū · intellectu-
aliū. Et qm̄ apd phōantes pricipal' ꝑmo eſt
de paſſioibꝫ ɔñtibus ɔgnicōnē ſēſitiuam tam
in aialibus q̄ in hoibꝫ · eo ꝙ ad illas trāſmu
tatur corpus trāſmutacōe ſēſibili · Et ad trāſ
mutacōes iſtas ſimiliter ipſe paſſiōes aliqn̄
ɔſecūtur · exiſtimam⁹ ydoneū tractare ꝑmo

ſepatim de paſſionibus hmoi aialib9 q̄bus
ↄgnitis facile erit p ſilitudinē ⁊ coaptacōe;
de reliq̄s tā naturalib9 q̄ȝ volūtariȷs q̄ȝ intel-
lcīualibus habere ſermonem

Conſideratio quarta qua tripliciter
cognoſcantur paſſiones animales

Aſſiones aiales ↄgnoſcuntur ex
ſubiecto·obiecto·⁊ effectib9·Suū
equidē ſubiectū eſt·vis appetitīa
ſenſualis·q̄ reſpicit bonum tpale
pticulare hoc vel illud tanq̄ȝ ſibi ↄueniens
⁊ malum tanq̄ȝ diſcōueniens ⁊ hoc ſub rōe
ↄmodi vel incōmodi·qꝛ ratio iuſti ꝓprie nō
eſt ibi nec ſcđm eā ꝓprie ſumūtur paſſioēs
ſed magis ipſe virtutes in ipſa ratione et
mente. Cauſatur ergo motus quidam·in
appetitiua virtute conſequenter ad appre-
henſionem virtutis cōgnitiē ſenſualis exte-
rioris vel interioris·Cui9 obiectū eſt·verū
ſimplex velut quedā adeq̄tio rei ↄgnite ad
ↄgnoſcentem. Bonū vero ſupaddit ↄuenīē
tie rōem·Et qm̄ bonū ↄmodi pōt ↄſiderari ab
ſolute ſine ↄtradictioē aliq̄ vel ↄſiderat̄ nūc
ut abſēs·nūc ut pn̄s·nūc ut arduū ⁊ diffici
le atq; ita ꝓportiōlit̄ de malo ꝓpterea ſcđm
hoc diuēſificat̄ ł ramificat̄ virt9 appetitīa ⁊
ſilit̄ paſſioēs·Et q̄ppe viriū appetitiaꝝ·alia

ↄcupiſcibilis·alia dr iraſcibil'·q̃z diſtinctō ſuitur ex obiectis·Nã vis ↄcupiſcibil' reſpi cit bonū vel malū non ſb rōe aliq̃ difficulta tis aut arduitatis·ſʒ qm̄ multa ſupueniunt nata impedire ↄcupiſcibilē in ſua inclinacōe vel tēdentia ad q̃etē circa bonū·Et in odio fuga vel inq̃etacōe circa malū·Hic data eſt ei tanq̃ ꝓpugnatͬ ipa virtus iraſcibil' q̃ tē dit in bonū adipiſcēdū vel malū depellēdū q̃le nullū in deo repitur·Ideo nec iraſcibilē habet vllam

Conſideratio quīta de numero ⁊ ſuffici entia paſſionum et q̃re paſſio ire non habet cōtrarium

Aſſionū numer⁹ ⁊ ſufficientia ſui tur tā a ſbiecto q̃ ab obiecto vis itaqꝫ ↄcupiſcibil' l' reſpicit bonū cōmodi abſolute et ſic cauſatur amor vel libido q̃ vel eſt coaptacō l' inclina tio q̄dam ad bonū ↄmodi vel reſpicit illud ut abſens ⁊ ſic cauſatͬ deſideriū ⁊ ↄcupiſcētia ſeu cupido vel cupiditas q̄ſi ſatagens illud adipiſci·Vel reſpicit bonū ↄmodi vt iā adep tum ⁊ ſic cauſatur delectacō vel leticia vel vo luptas. Dicēdū q̃ꝫ eſt ꝓportionalitͬ de tͬbus alijs paſſionibꝫ reſpcū mali ſeu incōmodi quale ſi apprehēditͬ abſolute ſic eſt odium

qđ eſt diſcōuenīētia quedā et diſpꝛopoꝛtio
paſſi ad ipm̄ malū· vel appꝛ̄hendit malū vt
abſens licet ut imminēs ⁊ ſic oꝛitur fuga vel
abhoīacō ⁊ hoꝛroꝛ· Aut appꝛ̄hendit ipm̄ ma-
lū vt iam pn̄s ⁊ ſic oꝛitur triſticia·doloꝛ ⁊ an-
guſtia cū ſimilibꝰ· Et ita ſex repiꝰ paſſiones
in ꝯcupiſcibili·tres reſpcū boni·amoꝛē·deſi-
deriū ⁊ delcātionē· Et tres reſpcū mali·odiū
ſcilicꝫ fugā ⁊ doloꝛē· Rurſus ipa vis iraſcibi-
lis cū non reſpitiat bonū vel malum niſi ſub
racōe difficilis ⁊ ardui ad adipiſcendū vel
fugiēdum q̃le nullū eſt bonū vel malum vt
preſens·ꝓpterea manet ſolū intendentia
ł fuga·nam quitq̃d eſt preſens vel adeptū
vt tale eſt cadit in rōnē cō cupiſcibilis· Ten-
dit ergo vis iraſcibilis in ſolum bonū vel
malum abſens tanq̄ difficile·ad optinen
dum vel refugiendum ſeu depellendum· Et
ſiq̄dem hoc fiat reſpcū boni futuri cū fiducia
adipiſcēdi·ſic dꝛ ſpes· Si cū diffidentia ſic dꝛ
deſperacō· Si vero fiat reſpcū futuri mali·et
hoc cū fiducia repellendi ⁊ oppugnādi·ſic
hēmus audaciā· Si cum diffidētia·ſic metus
aut timoꝛ exoꝛitur· Et vtrobiqꝫ fiducia vel
diffidentia poteſt inueniri nūc cū certitudi-
ne nūc ſine certitudiē quāuis iſte paſſioēs
certitudinem magis impoꝛtare videantur

Sic ergo q̃tuor hẽm⁹ paſſiones in iraſcibili
duas reſpcũ boni difficilis futuri· ſpem ⁊ de
ſperacõez· Et duas reſpcũ mali futuri diffici
lis audaciam ⁊ metũ ſeu timorem. Supaddit᷑
quĩta paſſio r̃ſpcũ mali p̃titi quã dicı⁹ iram
dũ vis iraſcibil' aſſurgit ad vindictã illate
iniurie q̃ iniuria app̃hẽditur ut leſiua ꝓprie
excellẽtie et inductiua minoracõis ſeu vilipẽ
ſionis. Jdeo q̃ritur viciſſitudo q̃dã leſionis
tanq̃ȝ agẽs cõtra paciat᷑ ut dignũ eſt et ſic
fiat q̃dam eq̃litas et hoc app̃hendıtur ut
difficile vel arduũ. Sed cur hec paſſio nõ hȝ
contrariã. Reſpõdem⁹ ꝙ virtus iraſcibil' ſic
obfirmetur ꝙ nullomõ ſatagat vel audeat
aſſurgere in vindictã iniurie iam illate hoc
nõ fit niſi duplici cauſa· Vna ꝗꝛ malũ app̃
hendıtur ut pñs et ineuitabile ⁊ ita cadit
ſub rõe triſtabilis ⁊ doloroſi nec exit rõnem
ꝯcupiſcibil'. Aut hoc fit ꝗꝛ vis iraſcibilis nõ
ſatagit in vindictã et ita cadit a rõe ire ꝗꝛ
reputat ꝙ iniurians ſatis ꝯtra paſſus eſt
aut cõtra patietur ſine vlla difficultate qñ
cuiq̃ȝ placuerit et ita q̃etatur ſeu quieſcit et
quodmodo delectatur tãquam in adepta vic
toria. Et iterȝ ſpectat ad ꝯcupiſcibil' rõnem

Conſideratio ſexta de ordine paſſionū inter ſe ⁊ eaꝝ originatione ab inuicem

Aſſionū aīalium prima et velut
vnica radix eſt amor ſeu libido
Amor quippe aīalis eſt inclinati‐
o vel motus conſurgens in aīali
ex apꝑhenſioē boni· vel tanq̄ꝫ boni ſibi· vt po‐
te ꝙ valet ad ſuū eſſe vel bene eē ꝯſeruādū
Cū igiť bonū pri⁹ ſit q̄ꝫ malū· Nā malū non
dr̄ niſi ꝑuacō boni· ⁊ hitus nō eſt dubiū ꝑor
eſt ꝑuacōne· vn̄ nec aliq̄d odio hētur niſi qꝛ
alicui qđ diligiť apꝑhendiť eē ꝯtrariū· Sup
eſt ut oēs paſſioēs ꝛ̄ſpcū boi ꝑcedant eas q̄
circē ⁊ de ꝑrio malū ꝛ̄ſpiciūt tā in ꝯcupiſci‐
bili q̄ꝫ iraſcibili· Inter eas vero q̄ circa bonū
verſanť ut ſūt deſideriū· delcātio· ſpes· deſpe
racō Amor q̄ abſolute bonū ꝛ̄ſpicit ꝑcedere
habꝫ paſſioēs hn̄tes pro obiectis bonū vt
abſēs vel ut iā adeptū vel ut futurū ⁊ arduū
aut ſub aliq̄ tali ꝯtracta racōne. Habemus
ꝯſequēter ꝙ vis ꝯcupiſcibiľ ꝑor eſt ad iraſ
cibilē q̄ꝫuis paſſioēs iraſcibiľ frequēter ad
ꝯcupiſcibilē ťminētur ut ſpes ł audacia ad
delcācōez ſi vicāt deſperacō ⁊ met⁹ ad ťſticiā
ſi vicantur cadunt. Inueniemus ꝑterea ꝙ
oēs paſſioēs reducunť ad q̄tuor pn̄cipales
duas in ꝯcupiſcibili q̄ ſūt delectatio et dolor

Et duas in iraſcibili q̄ ſpes et metus appellantur. Sed et ſb generaliori ↄſideracōe oīs reducuntur ad duas ſecūd duplicē rōnē ſcʒ boni ⁊ mali. Et ille ſunt delectacō ⁊ dolor Tādem fit oīm ad vnā velut radicalē originē ꝛ̄ductō ſcʒ ad amorē licʒ ↄſūmatior ⁊ pn̄cipalior paſſio ſit delcācō ↄſequēs hūc amorē et q̄eſcit in re iā acepta. Ampliꝰ vero ſcʒ amor ſeu libido ſit p̄ma paſſionū. ſortitur tamen ip̄a ↄcupiſcibilis nomen a ↄcupiſcētia vel cupidine etiā ſecūd fictionē poeticā dr ꝙ cupido deꝰ amoris eius ⁊ filius veneris. Et hoc ꝙ bonū abſēs ł deſideratū magis facit ſe ſētiri ceteris pibus rōe defectus et indigētie. tanquā oppoſita iuxͣ ſe poſita magis ſētiantur Similē aſſignare poſſumꝰ cauſam cur iraſcibilis ab ira pociꝰ ꝙ̄ a ſpe vel audatia noiet̄ Jra quippe reſpicit minoracōnē ſeu vilipēſionē q̄ int̄ mala maxime fugitur. ſicut ex aduerſo excellētia magis appetit̄. Et ita appetitur ut vite ꝓprie aliq̄n p̄ferat̄. queadmodum introducit poeta euualꝰ rn̄dit viſū. Et hic eſt animꝰ mortis ↄtēptor et illū. Qui vita bene credat emi quē q̄ris honorem

Conſideracō ſeptima ꝙ paſſiones brutoꝝ pulchre ſunt et bone.

Aſſiones oēs in aīalibus brutis
cenſēde ſūt bone. ⁊ pulchre. Exē-
pli gratia. Audatia et aīoſitas in le-
one et gallo. Ira in tigide ⁊ apro
Voluptas in porco. hirco ⁊ paſſere. Timi-
ditas in lepore ⁊ oue. Fraudulētia in vulpe
Adulacō in cane. Supbia in equo. Triſtitia
⁊ melācolia in catto. Auaritia in cornice Ita
qz paſſioēs iſte neqz male ſūt vel deformes
in genere moris cum deſit ipis aīalibus ar-
bitrij libertas in q̄ fūdatur ratio laudis ſeu
vituperij Neqz turpes dici poſſunt aut male
in genere entis quoniā ens bonum et pul-
chrū ꝯuertūtur. ꝓpterea tm̄dem habet q̄libz
res ſit ſubſtātia. ſit accidens. de bono et pul
chro quantū de ente. nec habere poteſt ma
lum ꝯtrarium. Amplius vero quelibet res
natualis dirigitur in ſuis motibus ab intel
ligentia non errante ut dictum eſt iam ex
ſentētia pħoꝝ. cui ꝯformans ſe auguſtinꝰ
dixit ꝙ deus ſic res quas ꝯdidit āministrat
ut eos ꝓprios motus agē ſinat vbi aūt de
eſt error. ⁊ adeſt rei id qd ſibi eſt ꝓprium
deſit et turpitudo neceſſe eſt. ¶ Qd paſſiones
in brutis aliquando turpitudinis arguimꝰ
vel horremus et odimus et expugnamꝰ
Reſpondemꝰ hoc ideo fieri ꝙ nob ⁊ deſiderijs

noſtris aduerſantur inferūtqꝫ leſionē aut aliqua tali rōe. Monſtra ꝓinde q̄ videntur eſſe peccata et turpitudines in natura quō ad cauſam p̄mam ⁊ finē vltimū relata pul chra ſint videre facile eſt.

Conſideratio octaua ꝙ aīales paſſio nes in ſtatu peccati plexꝫqꝫ turpes ⁊ ma le ſūt in homine

Paſſioēs aīales in hoīb⁹ viatorib⁹ ſūt ut pluimū vitupabiles male et turpes. Inueniem⁹ hoc eſſe ve rū non ſolū ex determinacōe fidei ſꝫ ex naturali deductione ſi ꝓſpexerim⁹ condi cionē et finē ſcdm quē hō ↄditus eſt. Homo nāqꝫ cū ſit nature rōlis . ipe fact⁹ eſt ut diſ cerneꝫ inter bonū et malū et ut mai⁹ bonū magis diligeret. Conſtat vero deū eſſe ſū mū bonū. Ordinat⁹ eſt igiꝰ homo ad ↄgnoſ cend et diligēdū deū in quo ſtat ſua iuſticia ſeu bonitas et gloria. Optet qꝫ ut hoc aſſeq̄ tur aliqñ homo. alioqñ fruſtra et inſipiēter ad hūc finē fuiſſꝫ ordinatus ſup̄ brutalem naturā. Ex hac radice veritatis phice ſeqtur ꝙ homo debꝫ ſūmum bonū ſūme diligere. Et magis q̄ꝫ pua bona aut q̄ꝫ mala. Debet qꝫ ad opacōnes ptis ſue pñcipalis q̄ eſt ratio magis inclinari . q̄ꝫ ad illas corporis . debet

quanto erit iuſtioꝛ iuſticia moꝛali vel nullo
mō vel minꝰ affligi debet ſcd̄m poꝛtioēƺ ſupi-
oꝛem ⁊ dīmioꝛē ac liberā dirigē inferioꝛē·⁊ ei
libere ⁊ ſine ꝯtradcōe dn̄ari·Debƺ habē coꝛ-
pus ſuū tanq̄ꝫ inſtrumētū ꝯfoꝛme ratioī in-
moꝛ̄le ſcilicƺ nec impediēs ſƺ adiuuās rōem
ac minꝰ indigens q̄ꝫ coꝛpoꝛa inferioꝝ nāꝝ
ſed oīm iſtorū ac ſimiliū videmꝰ in hoībus
ꝯtrariū ꝓpter paſſioēs coꝛpoꝛis q̄ trahunt
aīaƺ ad delcācōes ſoꝛdidas ⁊ malas trahūt
in erroꝛes ⁊ ſupſticōſas inſanias·trahunt
magis ad opacōes coꝛpoꝛis q̄ꝫ ad opacōes
virtuoſas·trahūt ad obligacōeƺ ignorātiā
et inquietudinē·trahūt ad afflictioēs et re-
belliones ad penā ⁊ moꝛtem plꝰ q̄ꝫ in brutis
et in iuſtis ſepe plꝰ q̄ꝫ in iniuſtis. Quid ſup
eſt niſi ꝯcludere tales paſſiones eē ꝯtrarem̄
et debitū oꝛdinem nature p̄mitus inſtitute
Hic autē oꝛdo aliter peruerti non potuit et
poteſt q̄ꝫ ex culpa libere ꝑpetrata per ingra
titudinem ꝯtra deum·ſicut vidit qui deplo
rans dicebat·homo cum in honoꝛe eſſet ⁊c̄
Sed heu iam non ſimilis·ſed deterioꝛ et tur
pioꝛ. Sunt igitur paſſiones huiꝰmoi vitu
perabiles quia tollunt obedientiam·Sunt
et male et turpes tanquā priuantes in ho
mine ex vitioſa radice·modū·ſpēm ⁊ oꝛdiēƺ

Preuēniūt quippe iudiciū racōnis qđ opte-
ret ſubſequi·turbāt·ligāt·atq tyrānizant
dominiū rōnis. Ita ut nimis ſentiat homo
illā ſētētiā. Corpus qđ corrūpitur agguat
animā. Et illud iugum graue ſuper filios ade
deniq multi pbo experientia et racōe cuicti
cfeſſi ſunt hanc corrupcōnē licet ad vnam
cauſam neq̄quā puenerit. Tandē ex hijs
radicibꝰ que multiplicius extendi potuerāt
nccitas oritur recreacōnis humane per me-
diatorē xp̄m deū et hoiez. Alioqñ finis huā-
ne creacōnis in nichilū corruiſſet ꝓ tō ſpē
q nō ad gloriā ſue viuificacōis et fruicōis
ſed ad penā eterne dāpnacōis tota deueniſ-
ſet· qđ ſapientie dīne ſueq potētie et bonita-
ti· neq decens neq rōnabile eſt aſſcribere
deus quippe et natuā nichil faciūt fruſtra
Hic ortum habuit illa exclamatio ꝓphetica
Nūquid eni vane cſtituiſti oēs filios homi-
nū dans intelligi q neq̄q̄. Notētur tamen
pro hijs que dictat ſequēs cſideratio.

Conſideracō nona q in ſtatu innocētie
fuiſſent aīales paſſioēs honeſte et bo-
ne vbi etiā oñditur qñ ſunt bone et qñ
non in ſtatu culpe.

ee 1

Aſſiones aĩales pro ſtatu nature
inſtitute fuiſſent pulcherrĩe. Hu
ius racõ eſt quia nulla p̄ueniſſet
iuditiũ racõis ſed ad obſequiũ
et nutũ eius vel ſurrexiſſet vel q̄euiſſet. Sic
in criſto neq; dolorẽ neq; ↄcupiſcentiã neq;
deſideriũ. neq; ſpem aut metũ inuenire erat
aut aliam paſſionis cuiuſcũq; ſimilitudinẽ
niſi ſubſequẽter ad imperium et dictamẽ ra
tiois. Porro quilibet homo quãto amplius
profecerit in virtutibus moralibus atq; gra
tuitis tanto reformabitur ordo iſte in eo vt
paſſiones non preueniãt aut obruãt iudi
tiũ racõis ſed potius ad eius iuſſionẽ mode
rentur. Hinc ortũ eſt diuinũ illud ariſtotilis
verbũ. ꝙ in virtuoſo oĩa ↄſonant rationi
Si tamẽ in hoĩbus eſt inuenire talem priuſ
ꝙ̃ corpus mortale hoc et corruptibile indu
erit incorruptibilitatẽ ⁊ immortalitatẽ ⁊ ab
ſorpta fuerit mors in victoria. Sic fortaſſis e
leuaẽ naturã hũanã voluerũt ipi ſtoyci dũ
dixerũt ꝙ virtutes ſũt impaſſibilitates nõ
vtiq; ꝙ virtuoſi nl ſentirent aut paterent
alioqñ lapidibꝫ eẽnt paẽs ſ; ꝙ paſſioẽs ꝙ̃li
bet p̄ueĩt v̇tuoſus nec ſurripit aliq̃ velut ef
frenis atq; tyrãniſans roẽe; S; ſtatꝰ talis vt
eq̄ facilit̃ acq̃rẽt ꝙ̃ pulchre ⁊ cito deſcribit̃

Epicurei aūt q natură humană in bestialē detorq̄bant nec aliq̄d porro meli9 aut dimi9 ponebāt in hoie · dixerūt ꝯsequēt passioēs oēs esse pulchras et optimas · Ita enim de bestijs iā dixi9 Ceterꝝ aristotiles q̄si mediū iter pgens negauit passiones oēs bonas esse q multe p̄uenīūt et impediunt rationē negauit nichilominꝰ oēs iudicandas esse malas et turpes · Eas videlicz q̄ rōe regerēt Puto q ex istis facile est elicere r̄egulā gn̄alē de morali bonitate · vel malitia passionū dum eni passioēs regi debent rōe nec regūt ille tūc iudicāde sūt aut crimiālit · aut venialiter male · Nā sēsualitas in hoie pticipat de volūtario in hoc q ordinata est audire rōez quā dū rēnuit audire peccat et turpis est Bruta vero nullā cū hoc mō hn̄t cū rōe colligātiā nec ordinata est eoꝝ brutalitas obtpare rōi ꝯiūcte quā nō habent. Sed oritur difficultas de pueris et fatuis non hn̄tibus vsū rōnis p̄mit9 institute · intātū sūt sui motus illi passionales turpes nō hn̄tes modū speciē vel ordinē qualē huāne nature postulasset integ̃tas · ita ut verꝝ sit iux̄ hāc ꝯsideā tōnē q neō viuēs est sine pcc̄o sup terram etiā infans vni9 diei. Solus xp̄s post pcc̄m p̄mi hois sicut habuit innocētiā originalem

bb ij

ſic in ſolo regno aīe ſue ſeruata eſt iugit̄ ab
inſtanti ſue ꝯcepcōis talis obediencia ſēſua
litatis ad rōem q̄lē p̄maria nature inſtitucō
in hoīe plantauerat. Et talē neq; in virgiē
maria. neq; in iohāne baptiſta dū infantes
eſſent inuenire erat. quāuis hec deſtitutio
nature neq̄q̄ imputaretur tūc rōi ad culpā
actualē vel mōrlem vel venialē apud eos ſi-
cut nec apud nos dū infantes ſum⁹ ⁊ dū nō
habet ratio liberū vſū ſuū abſq; oī p̄cedenti
culpa actualiter nr̄a. Secus vbi culpa nr̄a
in cauſa eſt. n̄lomi⁹ eēnt hic attēdēda mul
ta circa ꝯdicōnē ſtat⁹ innocētie ⁊ circa liberꝫ
dnium. qd habuiſſet rō. ꝓ oī tpe ſup̄ ſēſuali
tatē tā in pueritia q̄ꝫ in ſenio tā motib⁹ potē
tiaꝝ nāliū cui⁹ moī ſūt nutr̄iā ⁊ vegetatiā ⁊
gn̄atiā. q̄ꝫ ſēſitiuaꝝ ſicut ſūt ẏ̄gīatiā ⁊ fan
taſtica ⁊ exteriores quiq; potentie de quib⁹
nō eſt hic dicēdum p ſingula Sicut nec q̄le
dnium in iſtis ꝯphēſores fuerint habituri

Cōſideracō deciā de duplici origiē paſſi
onū aīaliū q̄ ſcʒ ē exteri⁹ ſēſibile ⁊ inte

Aſſionū aīaliū rior racō l' ſpūs
generalis origo duplex inuenit̄
Prouemūt enī frequēt̄ ex ſēſibi-
lib⁹ exteriorib; agētibus in ipos
ſēſus vt in viſu auditu guſtu tactu ⁊ olfactu

Et hic modus in hoīe eſt velut ab inferiori
Prouenīūt nichilominꝰ velut a ſupiori dū
ſpiritꝰ rōnalis actuatus hac ł illa ꝯgnicōe
ex ꝯſequēti volicōe vel nolitioē impat men
bris inferioribus mouens ea queādmodū
xp̄s horribilē mortis appħēſionē immiſit a
rōe in ſēſualitatē. Talis enī colligatio ꝯiun
git portionē ſenſualē ad portionē rōnalem
ſic ꝙ viciſſim actus vniꝰ redūdat in alterā
Quāuis in non virtuoſ tractꝰ ſenſualitatis
ſit fortior et ita fortior ꝙ nō eſt in ptāte rōis
non tāgi irruētibus p̄mis paſſionū motibꝫ
licꝫ ſub ea ſit ille appetitꝰ ⁊ dñetur eius tali-
ter ꝙ nequit ab inuita rōe ꝯſenſū extorquē
Secus in pfecte virtuoſ. ſecus in beatis. ſecꝰ
in xp̄o. ſecus p̄terea in ſtatu p̄mario. de quo
ꝓbabile eſt ſentire ꝙ nūꝗ̄ niſi deſup impan-
te racōne potuiſſꝫ qd cūqꝫ ſēſibile forinſecus
agē in ſenſus Alioqn̄ vix habei pōt exitꝰ qn̄
necc̄e ſit ꝯcedere decepcōes ⁊ errores potuiſſe
ꝯtingere ꝓ illo ſtatu ⁊ paſſioēs de necc̄itate
p̄uemiſſe rōnem. Expediunt autē ſe leuiter
qui ſentiūt ut diximꝰ ſane modo nūc apud
naturā deſtitutā ꝯtrario quādo neceſſe eſt
ut oīs noſtra cognitio incipiat a ſenſu deor
ſum. Tūc autē deſurſum ſemper deſcendit

Cōſideracō vndecia̅ ↄcordās ſtoycos cu̅ paripathecicis in poſitioē paſſionu̅ in ſpiritu inteiori racōnali

Aſſiones ſuas ſuo mō dicendus eſt habē ſpūs nr̄ racōnalis Silit̄ et rō ſeu volūtas p̄ſupponēda ſūt hic oīa que de diſtinctioē ſpūs ꝛ rōis ꝛ ſēſualitatis tradiderūt doctores ſacri non diſcrepātes in hoc a ph̄is eleuatis. de q̄bus in alio loco tractauim⁹ dū ſciām de theologia myſtica vtraqꝫ declarare tā ſpeculatiue q̄ꝫ practice conati ſum⁹. Et q̄ntū patitur p̄ns breuitas dici⁹ iux̄ iam nōta q̄ ſicut ad ↄgnicōnē ſenſualē natus eſt ſequi quidam motus ad ꝓſecucōeꝫ vel fugā dū apprehēditur aliq̄d vel tanq̄ꝫ ↄueniēs vel diſcōueniēs Sic ſuo mō nata eſt ſequi quedā affectio lōge tamē purior ad ↄgnicōeꝫ ſpūs in luīe pure intelligētie a fantaſmatibꝫ denudate dū ſe ad lumē eternū deſup ↄuertit q̄ſi ad ſpeculū quoddā eternitatis ꝛ ad montes eternos a quibus mirabilit̄ illuīat deus voluntas ſimilit̄ dum inſequitur ↄgnicōnem racōīs quaſi mediam inter lumen ſpiritus ꝛ ↄgnitionem ſenſus habet in ſe motus paſſionales ſuo modo. qui tamen non alterant. per ſe ꝛ immediate corpus quia nec ſiūt organo

mediāte corporeo queādmodū paſſiones ſenſuales oriūtur quarū affect⁹ varij ſunt in corpore vt ad leticiā ſequit̄ dilatacō cordis ad triſticiā ↄſtrictio· ad iram ſupcalefactio ad timorē frigefactio· et ita de reliqs· vnde cor in gaudio paulatī dilatat̄· et maxie ad interiora ꝓpter qd moueri dr a medicis verſus pectus· Jn triſticia vero paulatī ecōtra ſcꝫ ad interiora et maxime verſus dorſū· Jn ira vero ſubito verſus pectus· Jn tiōre vero mouetur ad oppoſitū ſubito· Jn verecūdia ſubito ad vtrūqꝫ· Jn anguſtia vero paulatī Et ita nō ponūt medici niſi ſex paſſioēs· iux̄ ſex modos alterandi cor ipm· Aiaduertat aūt ſtudioſus diligēter hāc de paſſioibus diſtinctionē· qm̄ multa videt̄ int̄ ſapientes vaietas· de mō ponēdi vel negādi paſſioēs niſi ↄcordarꝫ eos iſta ↄſideratio ſiue diſtinctio. Poſuerūt ſtoyci· paſſiones non cadere in ſapiētem ꝓut ꝑſper improbat ex ſacris lris· Ariſtotiles ſimilit̄ eis ꝓ rōnes ab experientia ſumptas· ↄtradicit· Sed intelligam⁹ quid in re ſentiūt· ⁊ eos ſtatī ↄuenire videbimus. Concedūt ſtoyci gaudiū ſapiēti· leticiam tollūt tanꝙ vanū aliqd et ludicrū nec ſeuerū. Concedūt et ſapienti amorē virtutū et odiū vitiorū et ſpem bonā· Et fugā vel hor-

b iiij

roꝛē in honeſtatis. Alioqñ nullū in ſapiēte
plꝰ ꝙ̄ in lapide virtutis locū linquūt Negāt
tamē in ſapiēte timoꝛē. miſericoꝛdiā. dilcō-
nem. irā. tanꝙ̄ egritudines ⁊ moꝛbos aiȉ
peſtiferos ſicut noīat cicero in de tuſtulanis
Sic ſentire viſus eſt boetiꝰ dū has quatuoꝛ
paſſioēs abiciendas in inquiſicōe veritatis
mētē iubet. Tu quoq; ſi vis. luīe claro. cer-
nere veꝝ. tramite recto. carpe callē. gaudia
pelle. pelle timoꝛē. nec doloꝛ aſſit. Spem q; fu-
gato. nubila mens eſt. vinctaq; frenis. hec
vbi regnāt. Quis tamē exiſtimaueit boetiū
vel alterū ſapientē negauiſſe qñ plures et
varij ſint aīarū noſtraꝝ ad virtutes ⁊ ad
vitia ſpūales affectus. Ecce ꝙ dīa negacōis
⁊ ꝯceſſionis paſſionū inter pħos magis ex
noīe ꝙ̄ ex re pendere videt̄. Cū vero ſit ꝯſide-
racō nr̄a ꝙ paſſioēs ſuas ſuo mō dicēdꝰ eſt
hr̄e ſpūs rōnalis. Similit̄ et rō ſeu volūtas
ꝓpoꝛcōlit̄ ad appetitū ſenſitiū dr̄nt̄ tamen

Conſideratio duodecima quomō noia
paſſionū ſēſus trāſferūtur ad paſſioēs
mētis et ſpūs. Et de differētia eaꝝ

Aſſioēs ſpūales magis attēdē
de ſunt aīe ad deuocōnem vocate
quam ſenſuales vt illas adipiſci
et ſecūdum eas affici mereatur

Si eni deuocõ eſt ſicut eſt eleuatio mẽtis in
deũ per piũ et huilem affectũ vtiqꝫ iã affcũs
ille nõ eſt intelligẽdus eẽ ſolũ ſenſualis qui
frequẽtꝰ nõ eſt in noſtra ptãte nec reſpicit
iuſtum ut iuſtũ eſt· nec eſt ſolius volũtatis
in ſequẽtis ꝯgnicõnem· portionis inferioris
ipi⁹rõnis aſpicientis fãtaſmata licet abſqꝫ
fãtaſmate nõ ſit· qm̃ hoc nõdũ eſt pfcõꝝ· q̃
ꝑ ꝯſuetudine excitacõis hñt ſẽſus ſpũales
inſitos in apice ſupioris portiõis ipi⁹rõis· q̃
portio legibus eternis inmitit̃ in luĩe pure
intelligẽtie· in pmixte loco et tempi· Et quo-
niã noim gñdis eſt ſepe penuria· quoꝝ nic-
hilominꝰ inſtitutio libera eſt. Tñſferamus
deinceps noĩa paſſionũ aĩaliũ· de q̃bꝫ pſbi
tractauerũt ad affectioẽs hmoĩ ſpũales q̃-
les habꝫ aĩa dũ ꝯtẽplans deũ amat ipm̃ ut
totũ amabilẽ· ꝯcupiſcit ipm̃ ut totũ deſidera-
bilẽ fruitur et quietatꝰ et delcãtur in eo ut
in toto bono vtrũqꝫ iam adepta. Odit vero
quitquid ab hoc toto amabili· toto deſidera
bili· toto delcãbili· ſepare põt. Hic illud ſibi
vehemẽtiſſimũ odiũ ad pccã· horror ⁊ abho-
minãtio· et fuga ⁊ deteſtatio ſi videãtꝰ inſtaẽ
Dolor aũt acerbiſſimꝰ et inq̃etudo moleſti
ua· ſi forſan affuerit· Hinc pterea ſpes ingẽs
dũ ꝯſiderat magñficẽtiſſimã ⁊ muñficẽtiſſiãꝫ

dei liberalitatē repromittē eterna audatia rurſus magnanimis in aggrediēdo ḡndia ꝓpter deum zelus quoqꝫ diuini cultus et honoris. Deſperatio autē in viribus ꝓprijs vel de viribus ꝓprijs. vt ex ↄſideracōe tantorū diſcriminū ꝛ dinoꝝ iuditioꝝ inſcrutabiliū metus ingens. Ecce habem9 in ſpū paſſioēs vndecim pn̄cipales amorē. ↄcupiam. delcātionē. odiū. fugā. triſtitiā. ſpem. deſperacōeꝫ audatiā. metū. irā vel zelū. Et ut ad vnū dicam9 ꝛ drām ꝓpriā aſſignem9. paſſiones aiales vt tales ſūt. verſant̄ circa racōnem ↄmodi vel incōmodi. Spūales vero ad rōeꝫ ſolius iuſti vel iniuſti reſpitiūt

Conſideracō tertia decia in q̄ per figurā oñdit̄ quomō paſſioēs cauſate ex ↄſideracōe dinoꝝ iuditioꝝ ſint iugit̄ con

Aſſiones ſpūales templandē habētes originē ex ↄſideracōne pura et lucida iudicōꝝ diuinoꝝ quo ad bonos ꝛ reprobos hn̄de ſūt iugit̄ apud deuotos tanꝙ centꝝ aliqd vel cardo vel axis vel ſydus immobile inter volubiles alias qualeſcūqꝫ ꝛ vndecūqꝫ fuerint paſſiones. Puto ꝙ paſſioēs hmoi ſpūales habuerat q̄ dixit. Dn̄e an̄ te oē deſideriū meū. Et rurſus. Oculi mei ſēp ad dn̄m

Pro cui⁹ intellectū placeat vti manuductōe
groſſa figurali. Cōſtituam⁹ nauī in medio
mari ordinem⁹ eam. et armem⁹. tā hoībꝫ ꝙ
inſtrumētis oībus reqſitis. ſit in medio na-
uis. malus erect⁹. portās velū expanſū. ad
vētorꝫ ſuſcepcōeꝫ. ſit in ſūmitate mali rector
nauis ita collocat⁹ ꝙ pōt quaq̄ verſū. ſurſū
et deorſum. dextrorſū. et ſiniſtrorſū. ante et
retro ꝓſpicē ſibi de oībus. ita ut neqꝫ fluctu-
oſe elacōnes maris. neqꝫ caligiēs nebuloſe
neqꝫ vndarꝫ aſpſioēs. neqꝫ extēſioēs. neqꝫ
diſtēſiones veli. ꝑ varietate ventorū. neqꝫ
ꝯcurſus et occurſus nautarꝫ ſeu remigātiū
ſeu nauī regētiū. valeat obſtare. quominꝰ
inſpiciat oīa. q̄ vidēda decreuerit. Talis rec-
tor et ſi feratur nūc hac. nūc illac. ꝑ hāc na-
uī. ſi circūſonātes etiā varias mutatioēs p̄
dcās ꝑpeti ꝯpellit. nōlominꝰ liberū ſemp hꝫ
ꝓſpectū ad immobilē celi plagā quā polum
noīamꝰ. detorquet inſup oculos ſi et dum
placuerit ꝑ oēꝫ circūquaqꝫ in infimis regio-
nem. Exiſtima talē debere eē ſpm̄ in nauicl'a
corporis q̄lis tibi deſcriptꝰ eſt rector nauis
Aſcēdat ipē oportꝫ arcē ſeu ſpeculā ſyndereſ
quā appellauit miſtice ꝓpħa. montem dnī
paulus celū terciū. Joħes eē in ſpū. ꝓſpici-
at ex illa ſpecula tanquā ex ſūmitate mali

ſtabilē celi axem q̄ deus eſt. qui ſcilicȝ ſtabil'
manēs dat cuncta moueri. videbis ꝙ ſpūs
iſte poterit annotare ventos paſſionū vari-
arū tanꝙ ex duodecim ptibus ⁊ plagis du-
centiū originē. A deo. a bono angelo. a malo
a celo. ab innata ꝯplexione. ab actioē q̄lita-
tū p̄maꝝ. ab actione q̄litatū ſcdaꝝ. ab yma
ginatiā virtute. a ſpū. a racōe. ab habitibꝰ
acquiſitis vel innatis. Tandē a varia ꝯbiā
cōe ſeu ꝯfiguracōe cauſaꝝ p̄dcāꝝ. ſup q̄bus
oībus ꝯſiderādū aliq̄d eſtimamꝰ p ſingula

Conſideratio quartadeciā ꝙ paſſioēs ſpirituales cauſantur a deo mediate ⁊ immediate

Aſſiones ſpūales originari a deo tam mediate ꝙ immediate fatendum eſt. Si omnis ſapientia a dño deo eſt. et ſapientia dicitur a ſapore ſcđm nomē ſuū. Si preterea gratiam virtutes. et dona infundi ſupnaturaliter a deo nemo fidelis ambigit. Si rurſus virtus ſacramentoꝝ attingit ſaltim miniſterialit' in ſpiritum. Si deniqȝ multi ſint tractus dei amoroſi quales orabat aīa ſancta in cāticis Trahe me inquit poſt te curremꝰ in odorē vngentoꝝ tuoꝝ. Et hec oīa atqȝ ſilia cū ſint paſſioēs ipiꝰ ſpūs l' cauſent eas q̄d ſupeſt

niſi ut fateamur deū agē paſſioēs in ſpiritū
uſqꝫ a deo ꝙ iubilet·et exultet ſpūs·in deo
ſalutari ſuo. Amplꝰ ſi naturā quiqꝫ ſenſuū
ſpiritualiū ꝑſpicimꝰ·q̄ ſuā hn̄t ſimilitudieꝫ
ad ſēſus corpoāles. Inueniemꝰ ꝙ deus eſt
ipi auditui ſpūali·armonia ſonoriſſiā ⁊ ipi
viſui lux ſplēdidiſſiā ⁊ ipi guſtui·ſapor dul-
ciſſimꝰ et ipi olfactui odor ſuauiſſimꝰ et ipi
tactui amplexꝰ iocūdiſſimꝰ. Porro ſemel lo-
cutus eſt deus p ſcripturā ſuā ſacrā·q̄ ꝙuis
et idipm non repetat ſemp per ſingulos ut
dicit iob. Repetit tamē apperiendo ſenſū ut
intelligāt hmōi ſcripture. Repetit quoꝫ indu-
ēdo mētē vtute ex alto. Repetit inclinādo·in-
ſpirādo·allitiēdo illuiando ſtabiliēdo vt nō
ſolū intelligātur·ſed impleātur et amentur
Puto ſic affici poſtulabat q̄ dixit. Concupi-
uit aīa mea de·iuſ·tu·in oī tpe. Cuiꝰ rationē
vnā rēddit. Quia teſtiōnia in q̄t tua medita
tio mea eſt et cōſiliū meū·iuſtificacōes tue
Bonū certe·ſecurūqꝫ cōſiliū·iuſtificationes
dn̄i quas ſcriptuā ſac̄ tradit·qd̄ ꝯſiliū qui
deſerit·volens inniti ꝑprie vel aliene prudē
tie huāne·volēs p̄terea ſeq̄ deſideria cordis
ſui et ire in adinuēcōibus ſuis ut tādē et fal
latur inter tot varietates affectuū videlicet
orientium neceſſe eſt. prout infra docebitur

Conſideracō quītadecima ꝙ paſſioēs ſpūales qñqꝫ cauſant̄ a bono angelo Et de modo cauſandi

Aſſioēs ſpūales ab angelo dei bono frequēter immitti credendū eſt. Nolo quiſquā expectꝫ ut nūc ptractem⁹ ſtudioſe modos q̄bus angelicus ſpūs. copulari poteſt ad huānū illuſtrāo ipm. affitiendo. monēdo. ⁊ docēdo Perſcrutacōe quippe ꝯquiſicō fit a doctoibꝫ ſcribētibus ſup ſecūdū ſentētiarꝝ. Fatemur itaqꝫ ꝙ angel⁹ nō illabitur in ſpiritū noſtꝝ qm̄ hoc ipm ſoli⁹ dei ꝓpriū eſt qui ita ſpiritū nr̄m ſol⁹ poteſt dn̄ant̄ poſſidere. fortiter atꝫ ſuauit̄ vt ſepe mocōni atqꝫ viuificacōi ſpūs noſter obediat ultro. Et ſic ultro tamē. vt non habeat phas obmiti. Et hūc ingreſſum dei dn̄atiuū noīamus illapſum. Sūt nilomi⁹ alij modi quibus angelus bonus agit in ſpiritum noſtrū. Vnus eſt p applicacōnem immediatā ſue ſubſtātie et virtutis ad ſpm̄ Non quidē natuáli ordine pro ſtatu p̄ſentis miſerie. ſed diſpēſacōne ſupnáli. Facta aūt applicacōe tli. cū angel⁹ ſit ſbſtātia luīoſiſſima. virtuoſiſſiā ac benignīſſiā q̄s negauerit qn̄ allitiat̄ ⁊ quodmō trahatur ſpūs nr̄ ab hmoī luīoſa ⁊ benig̃ et ſuaue olenti virtute

tanq̄ ſi ferrū trahat a magnete vel appeti-
tus ab obiecto placidiſſiō et ɔuemētiſſimo
moueatur·preſerti ſi fuerit ſpūs noſter pu-
rus·caſtus integer·et ſanus·ſine diſcraſia
febrili corrupcōis vitioſe·ſine interpoſicōe
ſordidaꝝ cogitationū cū deſiderijs turpibꝫ
et fedis. Porro ſicut ymaginati ſunt phāan-
tes q̄ actioēs celi corporei p oēm orbē ſtella-
rū ⁊ planetaꝝ ⁊ p oīa zodiaci ſigna formāt
corpꝰ huānū influūtqꝫ et imp̄munt in ipm
ɔcathenacōe q̄dam indiſſolubili. Proporti
onali ſimilitudiē dicē poſſuꝰ q̄ ex diſpēſacō-
ne dei ḡtuita·quelibet celeſtis yerarchia·a
ſūmo uſqꝫ deorſum per oēꝫ iūcturā ſpūalem
influere habꝫ in huānū ſpnī·quilibꝫ āgelꝰ
ſuo mō mediate vel immediate. Sic ſeraphi
inflāmat·cherubi illuſtrat·troni ſtabiliūt
Et hoc ſcdm tres vires aīe affectiuā ſcilicet
intellectiuā et executiuā·Et ſcdm tres eius
portiones·ſupiorē·inferiorē ⁊ infimā ſēſualē
Vn̄ et approp̄aciꝰ p̄a ierarchia mouere dr
portionē ſupiorē aīe q̄ reſpicit p̄ma pn̄cipia
ſecūda portionē inferiorē q̄ reſpicit cōcluſio
nes gn̄ales · Et tercia portionē ſenſualē q̄
ad ſingularia magis dilabitur. Quiſquis p̄
terea ſtudioſe recogitauerit ea q̄ tangere
ſupficialiter intēdimꝰ de cauſis natuālibus

paſſionū aīalium per quas diſponitur vel in-
diſponitur ſpūs ad paſſiones ſpūales. aīad-
uertat quātū dñium habeat bonus angel⁹
ad inducēdū ſaltim diſpoſitiē hos vel illos
ſpūales affectus diſponēdo vel immutādo
ſenſus corpales tā interiores ꝙ exteriores
qui ſūt organice potentie. ⁊ hoc varijs mōis
et pene infinitis. iuxͣ variacōnū applicacōnū
multiplitiū hui⁹ vel illius cauſe corporalis
Verū de hijs nō eſt hic dicēdū per ſingula

Conſideratio ſextadeciā quomō mal⁹
āgel⁹ cauſat paſſioēs ſpūales deo per-
mittēte

Aſſioēs ſpūales ꝑtur-
bantur crebro ab immiſſioibus
ꝑ angelos malos factis poſſunt
quidam angeli mali quātum dei
prouidētia permiſerit agere ſimilia multa
ad angelos bonos tam ob ſubtilitatem vi-
gorem qꝫ ſubſtantie ſue ꝙ ob perſpicuitatē
naturalis ingenij. ꝙ propter expiētiarum
diuturnitatem nunc in naturalibus actio-
nibus ſurſum et deorſum in celo et in terra
Nunc in opacōibus miraculoſis angeloꝝ
et oīm ſpirituū beatorū quāuis errent fre-
quenter. Excecat eos malitia amēs. ſupbia
furens ſine lege et ordine liuor inſamiens
Excecat eos iuſtum dei iuditiū illudens eis

et puerſiſſiōs eoꝝ conatꝰ aduerſus elcōs
ſuos ꝯuertat in vſū ſue bonitatis. Tn̄ſfigu-
rat ſe angelꝰ ſathane in angelū lucis ſicut
tradit aplūs. qđ fieri ſic pōt vno mō intelli-
gi. ut ipe malus celet innatā maliciā et hoꝛ
rificos affectꝰ ſuos fingēdo ſe placitū pulcꝝ
et benignū ad exemplar bonoꝝ angelorū
Imitādo p̄terea doctrinas et obſeruatioēs
eoꝝ de btōꝝ ſpirituū in amore caſtitatis et
virtutū tā ut ſeducāt facilius ꝙ venerētur. et
colantur ſicut deꝰ Nā ꝓpter quid aliud inue
nimꝰ in ſupſticōibus magicis. fieri thuriſica
tioēs et oꝛōnes deuotas et ieiunia petit ꝙꝫ
fieri miniſteria ꝑ pueros innocētes niſi ut
efficatius fallat et colat̄ ſicud deus. Demiqꝫ
qn̄tas habeat efficatias ad inmutacōes coꝛ
poris actioēs iſte malignoꝝ ſpirituū. ſcrip
tura ſacra docet de magis pharaoīs et alibi
et rō certa deducit p̄cō ceſſo ꝙ demoēs aliq̄
ſint aduerſus quos nobis eſt colluctacō ſi-
cut tradit aplūs. Et idipm ꝯ ſancti patres
multis ſupnumeꝝ argumētis experti ſunt

Conſideratio decima ſeptima quomodo
paſſioēs ſpirituales a celo diſpoſitiue
cauſantur et a qualitatibus ſecundis
a celeſti influxu et primarum actione
qualitatum cauſatis

Actiones ſpūales immittūtur a
celo mediate tamē ⁊ ſolūmō diſ-
poſitiē. ſimilit᷑ a qualitatib ſedis
ɔſequētibus celeſtes influxus et
p̄marū qualitatū actiones. longus eēt hic
ſermo de tradicōe aſtrologoꝝ quo ad celeſ-
tes actiones in corpus hūanū ſcdm varie-
tatem ſignorū et planetaꝝ et aſpectuū vt
ꝙ ſaturnus inducit ad triſticiam. Jupiter
ad leticiā. Mars ad iram. Sol ad audaciā
Venus ad ɔcupiſcentiam. et ita de reliquis
Jnde venit diſtinctio illa. ꝙ planetaꝝ ali⁹
eſt beniuolus. ali⁹ maliuolus. quāuis hoc
non ſit accipiendū de malicia que ſit innata
planetis. Jnducit eni quantū de ſe eſt ad bo-
nū ſed in hoībus abuſus eſt. qui bone natuē
inclinacōes deducunt in malum. Potuerat
etiā rememorari quo pacto celeſtes influx⁹
varias imp̄mūt ⁊ miras tam in lapidibus
q̄ꝫ in herbis et metallis ꝓprietates. ſicut in
magnete pſpicue cernim⁹. Sicut p̄terea di-
cūt reꝝ hmoi curioſi. ꝙ lapis talis portat⁹
vel inſpect⁹ dat audaciā. alius leticiā. ali⁹
amorē. Hec autē oīa quātū habēt veritatis
nichil aliud ꝓbat q̄ꝫ nrām ɔſideracōez. qm̄
accepcōes hmoi fiūt non immediate in ſpm̄
rōnalē ſꝫ in corp⁹ ad cui⁹ alteācōez hāc ꝉ illā

non parū inclinatur ſpūs ad hūc affectum
ſpūalē vel ad illū in ſe ꝓducēdū queādmo-
dū memoratur beliſeꝰ enotaſſe ſaltū dū ꝓphie
ſpm̄ in ſe vellet excitaī. Qđ autē demones
dicūtur ꝑ aliquas hmoī virtutes allici. vel
eici. vel ꝯpelli alteriꝰ eſt ſpeculacōis. Vocāt
aūt aliq̄ virtutes hmoī. virtutes occultas
ſicut auicēna Alij. virtutes a tota ſpē vel q̄
inſecūtur formā ſpecificā rei. ſicut natuā ſpe-
cifica caliditatis eſt calefacere. Ita natura
ſpecifica magnetis eſt ſic mouē ferrū. Natu-
ra ſpecifica ſtrutionis digerē ferrū. Et ita de
reliq̄s effectibus quos nō dicūt fieri ex ꝯcur-
ſu vel actione q̄litatū primaꝝ ł ex ꝯbiācōe
eaꝝ ſeu ꝯfiguracōe queādmođ fuit intētio
quoꝝdā ad hec pn̄cipia generalia q̄leſcūqȝ
effectꝰ inferiores reducere qui vel nō pn̄t ł
difficilime pn̄t in aſſignatioē tot varietatū
in effectibus ſemet euoluē. Inueninꝰ p̄tea
quoſdā pħoꝝ opinatos eē ſicut ex articuł
pariſieñ ꝯdēpnatis palā elicit̄ ꝙ celeſtes intel-
ligētie q̄ aīant celū ſcđm eos talit̄ agebant
in ſpm̄ q̄liter celū agit in corpus ita ut ſpūs
ſe haberȝ ſolū paſſiue ad oēm ſciām ꝯgnicō
nē vel affectioēm. Et nil agebat ſꝫ agebatur
tanq̄ ſi obiectū lucidū agat ymaginē ſui in
ſpeculū obiectū vel tanq̄ pictor aut ſcriptor

ſe agat in tabulā · ꝓut etiā boetius in ſuo de ꝯſolacōe metro ꝯmemorat · Dixerūt rurſus aliqui ꝙ hec actio intelligētiaꝝ fit libere in ſpiritū nūc ad hoc ꝯgnoſcendū nūc ad illud Alij naturali neceſſitate id fieri ꝯtēdebant Ponebant tñ ꝙ diſpoſicō ſpūs ꝓut abſtrahitur magis aut minꝰ a carnalibꝫ vinculis ⁊ carcē ceco corpis iuuat plurimū vel impedit radioſos hos influxus Sic ſaluāt magicam natuālem · ſic ꝓphericā illuīacōez et ita de plurimis · Sic ymaginati ſūt · auicēna · algazel · alkindus · ⁊ nōnulli doctoꝝ xp̄ianoꝝ ponētes illuſtrari q̄quauēſū ⁊ hoc poſuerūt aliqui fieri per liberam ꝯuerſionem ſpiritus ſecūdū duplicem fatiē ſuam nūc ad ſupiora nunc ad inferiora · Ariſtotiles vero nullam poſuit niſi ab infimis fieri ꝯgnitionem vel affectionem originatꝰ et immediate quem inſecuti ſunt omnes doctores catholici dum locūtur de ſtatu nature deſtitute nec eleuate per raptus aut illuſtracōnes miraculoſas ſicut dicit petrus ꝙ non huāna voluntate allata eſt aliquādo ꝓphetia Raptus autem extaſis apud deuotos tunc ideo dicitur fieri dum illuſtratur ſpiritus immediate deſurſū quia preter naturalem curſum vite preſentis hoc euenit

Conſideracõ decimaoctaua de paſſioni
bus cauſatis ab innata cõplexione et
earum origine

Aſſiones ſpũales iuuãtur pluri
mũ vel impediũtur ab innata cõ
plexioẽ corporali. Auctorizauit
plato q aïe inſecuntͤ corpoꝛa non
quidẽ natuãli necitate ſed ad ſpm̃ liberꝝ fiat
aſpectus ſꝫ q̃dam inclinacõe ꝑut corp9 ipm
ſbminiſtrat aïe tanq̄ inſtrumẽtũ. Conſtat
eni q ad inſtrumẽtorũ varietatẽ cõſurgit
in opacõibus facilitas maioꝛ vel difficultas
Videm9 itaꝫ circa mechaïcas artes q faber
aliter opatur cũ inſtrumẽto q̃drato. aliter
cũ acuto. aliter cũ hebeti. Sic et ſcriptoꝛ vel
pictoꝛ. Sic erit ſuo modo de varia ↄplexione
mẽbroꝛũ et de hijs q̄ mẽbris ipis ſbſeruiũt
vt ſũt ſpũs corpoꝛei. tã radicales q̄ fluẽtes
ut eſt ꝑterea ſanguis qui eſt cõis materia
tã mẽbroꝝ q̄ hmoi ſpirituũ. Circa qꝺ opor
tet attendere iuxta tradicõeꝫ medicorũ. q
ſanguis ſbtilis ⁊ clar9 in ſubſtãtia. ⁊ pat9
vero in q̃litatibus diſpoït ad gaudiũ. mai9
vel min9 ſcꝺm q̃ntitatem talis ſanguĩs. qui
gñat ſpũs ſplẽdidos aut tpatos. Sãguis
aũt clarus et ſbtilis et calidus a dnio q̃lis
eſt ſanguis corpoꝝ in quibus caloꝛ rubens

dn̄atur diſponit ad velociſſiām iram. cū ſic velocis inflāmacōis ⁊ motus. ſed ira hec modicū eſt durabilis. cū omne ſubtile ⁊ tenue faciliter reſoluat. Si vero ſanguis fuit ſbtil ⁊ clarus ſ; frigid⁹ qualis eſt in corpibus in quib⁹ aquoſitas natuālis fleumatis dn̄at inclīat ad tiōrē et puſillaimitatē q̄ a q̄buſd̄ vocat cordis debilitas. Et hoc eſt q2 ſpirit⁹ a tali ſanguiē gn̄atus eſt modicus. frigiditate impediēte ſuā gn̄acōez. Eſt etiā grauis et paꝝ inflāmabilis ꝓpter frigiditatem et huīditatē. Ideo ſupeſt vt ſit ineptus calefacere cor ⁊ ab exteriori moueri. ꝓpterea neq3 ad iram neq3 ad gaudiū neq3 ad audatiā pōt inclinaē. Sāguis aūt groſſus ⁊ calid⁹ ſi fuit niger aut tēbroſus et ineq̄lis groſſiti ei qui turbid⁹ appellat. qualis eſt ſanguis corpoꝝ in quib⁹ color a ꝓpinquās fini aduſtionis dn̄atur. diſponit ad triſtitiam ꝓpter tenebroſitatē ſpirituū. ⁊ ad irā ꝓpter caliditatē ipōꝝ. diſpoīt inſup ad ptinatiā vel fixā iram propter eoꝝ ſpiſſitudinē vel groſſitiez Delet eni tarde nis forma eis impreſſa ⁊ a corpore diſſoluūtur. Si vero ſanguis fuerit groſſus et calidus non tamen turbidus q̄lis inuenitur in corporibus habentibus cor tpatum ⁊ epar nōbiliter calidum atq3 ſiccū

ſed lõge ampliꝰ ſiccũ. et vtẽtibus dieta me-
diocri vel in corpoibꝰ tꝑatis quoꝝ ſanguis
forti exͣcitio calefactꝰ et inſpiſſatꝰ nondum
cepit aduri ⁊ demĩgri nõdũ diſpoit ad triſti-
ciã ꝫ ad ↄſtantẽ audaciã quã quidã vocãt
fortitudinẽ cordis. diſponit quoꝫ ad medio-
crẽ irã ꝙ leticia frãgit eã cũ ad leticiã ſint
magis ꝓniꝙ ad triſticiã. Sed ſi ex vehemẽ-
tiſſimis cauſis ira fortis excitet̃ in talibus
tarde ſedat̃ ꝓpter groſſitiẽ ſeu ſpiſſitudinẽ
ꝑdcõꝝ. Sãguis aũt groſſus et frigidꝰ nõ
tamẽ turbidꝰ q̃lis eſt in corporibꝫ cor tꝑatũ
et epar ſicciꝰ et frigidius tꝑato ſed magis
ſiccũ ꝙ frigidũ et vtẽtibus dieta gñatiua de
ſe mediocris ſanguĩs. reddit hoiez medio
crẽ in oĩbus accidẽtibꝫ aĩmi ut non magis
ſit ꝓnꝰ ad hoc ꝙ ad illud. Sed intm̃ differt
ab hijs quoꝝ ſanguis eſt tꝑatus quoniã
ex diſpoſicõe ſui ſanguĩs eſt ſolidus ſiue cõ
ſtãs in inchoatis ꝓpter groſſitiem ſpirituũ
ſuoꝝ. Si vero ſanguis ſit groſſus ⁊ frigidꝰ
et turbidus ſicud in habẽtibꝫ epar eq̃liter
frigidũ et ſiccũ tꝑato vel ampliꝰ frigidum
et vtẽtibꝫ hijs q̃ gñant hmoĩ ſanguĩez diſ
ponit ad celerẽ et ꝑmanẽtẽ triſticiã. et ad
lentã vel tardã irã. Sed ſi excitet̃ ira ex forti
cauſa nimiũ ꝑſeuerat. et inclinat ad odiũ

xxvij

ł racōꝛē. Fortitudo tñ ire iſtoꝝ mioꝛ eſt ꝙ̄ in
hñtibus groſſum ⁊ turbidū atꝫ calidū ſan
guiēꝫ. Sed maioꝛ ꝙ̄ in hñtibꝫ ipm ſbtilē ꝑpt
qđ odiū nālit̄ mueteāt̄ in iſtis. Ecce ꝙ ſcđm
iſta ⁊ ſimilia ſumūt medici ſig̃ ꝯplexionū. ⁊
att̄buūt alias ꝯdicōes ſangn̄eis alias cole-
ricis. alias flecmaticis. alias melācolicis

Cōſideracō decianona in qua oñdit̄ p exē
plū groſſuꝫ paſſioēs aliq̄s ſpūales diſpo
ſitie cāri ex actioē p̄aꝝ q̄litatū diate tñ ⁊

PAſſioēs ſpūales ſolēt immutaī me-
diſpoſitie p actionē p̄maꝝ q̄litatū.
Subſeq̄t̄ hec ꝯſideracō ad declācōeꝫ
p̄cedētis Nā varia diſpoſicō ſanguīs atꝫ ſpi
tuū cāt̄ pn̄cipalit̄ a multiplici actioē q̄litatū
p̄maꝝ. Sumam⁹ autē ꝓ manūductioē decla
ratia p̄dictoꝝ exēplū qđ in ebriis cottidie
ꝯſpicim⁹. Conſtat eni aliquos p̄uſq̄ vino
ſe repleuerint tpatos eē ⁊ ſedatos in paſſio
nibus ſuis ⁊ affectioibus q̄ poſt vinū habū
dant̄ ſūptū trahūtur. Hij ad irā vehementē
hij ad triſticiā melācolicā. hij ad leticiā ef
fuſaꝫ. hij ad ſpē. hij ad tiōꝛē. hij ad audaciā
hij ad odiū ⁊ indigacōeꝫ. hij ad benigtatē ⁊
aicitiā. Cur aūt ſit hec tāta varietas nimiꝝ
qꝛ variat̄ acc̄ntal' diſpoſicō ſanguīs ⁊ huō
rū atꝫ ſpituū ex actione vini ⁊ q̄litatū ſuaꝝ

Quocirca facile eſt ppendē qn̄tū opetur hec vel illa ↄplexio fixa quodāmodo ꝯpmanēs ſiu accidētali et trāſeūte diſpoſicōe corporis diſſimilr tanq̄ ſubita et potēs opacō ſbſeqt adeo quidē ut ſi videris ebriū p̄us ſobū fere dicē poſſis hic vtiqȝ nō eſt ille. Demqȝ qn̄tū pſit in morali negocō ↄgnoſcē taliū paſſio-nū tales origines tā apud ſe q̄ apud alios vel corrigēdos vel docēdos non operoſū eſt aduētē. cū nō eadē videāt ebrijs ꝯ ſobrijs ſcdm pħm. alitqȝ pinde ſint ad deuotionē ꝯ virtutē inducēdi ſic vel ſic affectati. Quod vtiqȝ vidit ſapiens mulier abigail q̄ nabal nō niſi poſt vinū digeſtū ↄmonuit. Hoc in-ſup lucidiſſime tradidit. optimus moralis artifex gregori9 in ſuo paſtorali Conſidr̄a xx

Conſideratio viceſiā de paſſioibus ab ymaginacōe cauſatis et eaꝝ effectibȝ

Aſſioēs oēs p ymaginatiāȝ virtu-tē. ſolite ſūt vel intēdi nōbilit vel minui. Et hic inſerem9 de rliquis originibȝ ipaꝝ paſſionū. Itaqȝ qn̄tā vim habet virtus ymagiātiā tradūt pħantes ꝯ medici p expientie librū edocti dicūt enī ipam habere virtutē regitiām et immutatiām toci9 corporis. Qd ut facilius innoteſcat ſuppona9 p̄mo cū pħo q ſpeties

ſeu forma rei vel eiꝰ fantaſma ſeu ymago hꝫ
vim alterandi ꝓportiōliter ſicut habet res
cuiꝰ eſt ymago · queadmodꝰ ſpēs ignis ha-
bet vim calefaciēdi · ſpēs niuis infrigidandi
Non tamē inequali gdu ad rem ipam · Sup-
ponamꝰ ꝑterea · ꝙ ſpūs aīalis delatiuꝰ eſt
formaꝝ ſeu ſpēꝝ · ſicut aer recipit ſpecies colo-
ris vel alioꝝ ſēſibiliū · Et hee ſpecies licꝫ non
ſint ſenſibiles impreſſioēs in corpoibꝫ diſpo-
ſitis ſicut ſpēs coloris cauſant ymaginē in
ſpeculo · ſic ymaginacō turpis figure recipitur
in ſpiritibus ⁊ facit ⁊ defert in deciſo ſemine
tpe talis ymaginacōis ſpēs ethiopis aſſi-
milacōeꝫ inducit ad ethiopē. Hec autē dela-
cō forme ymaginarie pōt fieri dupliciť vno
mō ꝙ ipamet forma moueat ⁊ deferatur ad
motū ſui ſubiecti. ſicut ſi ſal liqfiat in aqua.
defertur ⁊ expandit p aquā · Alio mō ſit hec
diffuſio per radicacōeꝫ ipſiꝰ forme ymagina
te q habꝫ vim ſui ipſiꝰ diffuſiuā ⁊ cauſacōeꝫ
aliaꝝ ſpecieꝝ ex ſeipſa · ſicut lux cauſat lumē
qd cauſatum poteſt ꝓducere ⁊ aliud lumē
Supponamus inſuper ꝙ delatio taliū forma
rum per ſpiritus poteſt prouenire uſque ad
ſenſus exteriores · quo caſu ſiet in ſenſibus
exterioibus talis ſenſatio ſuo modo qualis
fieret ſi ab extrinſecis obiectis moueretur

Hanc cauſam reddūt aliqui cur dormiētes
ex̄cēt opa q̄n̄q₃ vigilātiū. Cur etiā maniaci
et aliq̄ melācolici credūt ea videre vel ſētire
extrīſecus q̄ nō niſi intrīſecus certū eſt fieri
Hinc eueīt ut dū hō eſt in tenebris ⁊ timet
putat ſe q̄n̄q₃ videre ymagiēs t̃ribiles vel
audiē ſonos horrēdos. queadmodū melā-
colici etiā in pleno die ⁊ locis lucidis patiū
tur talia ꝓpter tenebroſitatē ſpirituū quos
horret quodāmodo ipa aīa vel virtꝰ ymagi
natiā. Et hic ſemp triſtes incedūt q̄r cauſa₃
triſticie ſue ſecū ferūt. Hec eſt ratio cur aliq̄
timēt nō timēda. cur in ſuſpiciōes mirabiles
et falſiſſimas cadūt. ita ut credāt ſe aliq̄n
q̄ri ad mortē ł incarceratioē₃ vel ſpoliacōē₃
⁊ inde fugiūt nemiē pſequente trepidātes
timore vbi non eſt timor. Cognoui talē tpe
meo qui ingenioſiſſimꝰ erat ⁊ peritus valde
in medicīā qui tandē fugit in neōra occulta
nec vltra ꝯparuit. Sic aliq̄s eſtimabat ſe
gallū ⁊ more galli cantabat. Aliꝰ murilegū
⁊ ſb lectis mures q̄rebat. aliꝰ ymagināſ ſe
hrē cornua in fronte verecūdabatur quoci
enſcūq₃ videbat ſe inſpici ⁊ frontē tegebat
Aliꝰ ymaginās ſe nōri de infectione lepre ł
de morbo caduco oēs hoim fugiebat ⁊ trepi
dabat aſpectꝰ ⁊ ſermoēs. aliꝰ ymaginās ſe

habere pedes ferreos calcabat validiſſime ſup terrā. Ali⁹ ambulaē nō audebat fantaſians pedes ſuos eē vitreos. Sic ſaluāt expoſitores aliq̄ qm̄o nabuchodonoſor comedebat fenū ſicut bos ⁊ cū feis hītabat q ſcȝ bouē ſe eē fantaſiabat. Sic aſſerunt medici q ymaginacō facit caſum. et mortē inducit Et hāc virtutē uſqȝ ad hoc eleuaē voluerūt aliqui vt p illā mirābiles impreſſioēs fierēt in elementis ⁊ in rebus extn̄ſicis. vt q ad ẏginacōeȝ alic⁹ ſicut refert auicēna cadat camelus. Talia ſūt inuērabilia nā infinite ſūt ſpēs hmoī fantaſiaꝝ ł melācoliaꝝ. ſcdȝ tradicōem medicoꝝ quos oratius furores appellat vel inſanias. deducens in hoc oēs homiēs in aliquo ſtultos eſſe. Mille puellarum inquit puerorum mille furores. Et in ecc̄iaſtico dicitur. Stultorum infinitus eſt numer⁹. Hec autē conſideratio docet q̄ ſaluberrimū eſt aſſuefieri vt anim⁹ noſter a fantaſmatibus quantum poſſibile eſt fieri. ſe denudet et auertat in exercitatione ſua. Qd qualiter fieri habeat tetigimus alibi in tractatulo de practica theologie miſtice conſideratione vltima. Rurſus apparet q̄ periculoſum ſit homini dimittere ſe nimis labi ⁊ pfundari in ymagines vel fantaſias

p̄ſertim vicioſas ⁊ circa pictura ſempq; labē-
tia vt ſūt bn̄ficia·hōres·diuitie. Nā cū gn̄et
hitus ex actib; frequentatis ⁊ habit⁹ cau-
ſentur· Natuāliter fit ut pondere ſue india-
cōis ſic immutēt ymaginatiām virtutē ⁊ ex
ↄſequēti totū hoiez q̄ ncc̄itate q̄dā trahitur
homo velut brutū vt queādmodꝰ fit in illis
quos pħus beſtiales appellat. Sic vtiq; ve-
rū eſt q̄ oīs ymaginacō ꝓfūdata·hab; ſuā
inſaniā vel ebrietatē ⁊ q̄ſi demoniacā paſſi
onē ſicut dicit origenes. Ledit q̄ꝫ nōbiliter
ſeu ꝑuertit totalit̄ iuditiū rōnis vt pat; in
philocaptis·paiter in ambitioſ·in auaris
in iuidis·in impatientib᷒. In quib; veificat̄
illud ꝓuerbiū· Furor fit leſus ſepius patiā
Ita demū ꝓuenit ut dimiſſo vocatiuo cau
quo venire ⁊ introire in domū dei ncc̄e eſt·q̄
nemo ſibi aſſumit hūc honorē ſ; qui vocat̄
a deo tāq̄ aaron·aliꝗ p noīatiuū caſū·aliꝗ p
genitiū·aliꝗ p accuſatiū aliꝗ p ablatiū ↄtpa
ti paſſionibus querāt aſcēdē. Addam⁹ ad
hec ↄcurſū multiformē flexū et reflexū quē
hn̄t in potēcijs ↄgnitis ipē ymagiēs l' fātaſ
mata vel ſpēs adiuicē ⁊ cū hitibus ⁊ paſſio
nibus inde ſequētib᷒ in potēcijs affectis Ita
ut nō ſit dubiū qn̄ mirābilior varietas inde
reſultet q̄ ſufficerz cauſare ſimplex aliqua

ymago talis vel talis vel fantaſma vel paſ
ſio ſequēs. Q̄ð ſi fuit ↄcurſus ordinatus vt
in virtuoſis nemo dubitauerit q̄n oriatᷣ inde
ſuauiſſiā ꝛ mirabilis armonia veluti cytha
redorum multoꝝ citharizantiū in citharis
ſuis. quā ipā inhabitatrix ſapiētia delectatᷣ
audire. Alioq̄n reſultat horrēda ꝓrſus et
amariſſima tumultuacō tanq̄ꝫ maris refran
gentis in ſe et ad cautes fluctus ſuos puto
nō ob aliud dixiſſe ꝓphetā. Cor impij tāq̄ꝫ
mare feruens. Demiqꝫ ſicut diximꝰ de ymagi
natiā virtute. Jta ꝓportiōlitᷣ ſuo mō tradu
cere poſſumꝰ ad potētias ſupiores nō organi
zatas que ſūt racō ꝛ ſpūs. quāuis ad actꝰ
iſtaꝝ potētiaꝝ nō ſequatur de pſe corporis
inmutacō queādmoð virtus ymaginatiā
mutat illud. ſſit tamē ut actuata vehemētᷣ
ipā racō rapiat ad ſe quodāmō potētiā yma
ginatiāꝫ ꝛ ab actu ſuo ſuſpēdat eā. Sicut ipē
ſpūs ſimilitᷣ actuatus rapit ad ſe racōem et
ymaginationē ut neſciat q̄ hmōi eſt an in
corpe vel ex̄ corpus ea que videt intelligat
Rurſus fit aliq̄n redundātia ſupioꝝ harū
potētiaꝝ in inferiores queādmodū btitudo
anime redūdat in corpus et dotabit illud

Cōſideracō viceſiāpā de decacordo pſal
terio cithā ſpūali ꝛ miſtica ꝛ de corð eiꝰ

Aſſioēs tplices ſpūales rōnales
⁊ aiales reddūt in virtuoſ pſal-
teriū decacordū cū cātico in citharā-
Spūs enī ſi quadā appropiacōe
loqmur pſallit. ratio cātat. ſenſus cythari-
zat. Videamus in pmis de pſalterio miſtico
qd ad exēplar cordis. ſicut et citharā ars
ipa fabricauit. Noiem9 ergo corpus ſeu lignū
nri pſalterij vim affectiuā ſupiorē in q tot
corde ſonabiles extēſe ſūt. quot ſunt veita-
tis aſſertiones. ut q deus pr nr eſt. q deus
in celis eſt q de9 iuſt9 iudex eſt ⁊ ita de ẗliqs
qſi digito aliquo ſtudioſe meditacōis ſine
qd nimis ſpūs habz plectꝝ diſcrecōis quo
tēdit ⁊ remittit cordas ſētentioſe veitatis
Rurſus corde tales debito modeāmiē tēſe ⁊
pcuſſe rēddūt ſonos varios ſcdm valetatē
paſſionū. Ita ut amor qui eſt gnalis ⁊ radi
calis paſſio. ſtabiliat p tenore. Porro decē
reliq paſſiones efficiūt decē ſonos alios pri
cipales. De ſonis enī latealib9 ⁊ appēdicijs
nō eſt numer9. ſicut nec de hmoi paſſioib3
Conſtituam9 ſi placz p maūductione exem
plari pſalteiū aliqd decē cordaꝝ ⁊ decē oīo
mis dnice ſentēcijs ſicut ex decē pceptis iux
pgmacōnē auguſtini vel ex alijs ſcripture
locis fabulai potuerat. Primā cordā ſuim9

ex hoc noīe p̄ater. Et hec appellatur p̄rnalis
adopcō. ſcd͠az in hoc noie noſter. q̄ appellat̄
f̄rnalis aſſotiacō. h̄emus tertiā cū dicit̄. in
celis. hec eſt dei exaltacō. Habem⁹ alias ſep-
tem. iux̄ ſeptē peticōes. que ſunt diuini noīs
ſcīficatio. Sanctificet̄ nomen tuū. dei dn̄atio
Adueniat regnū tuū. volūtatū dine ꝛ huā-
ne vnitio. fiat volūtas. t. ſicut in. c. ꝛ in terra
ꝓpria defectio. panē nr̄m. co. da. no. ho. debi-
toꝝ multiplicacō. dimitte noƀ. de. n. Tēpta
tionū inuaſio. Et ne nos indu. in tēp. Mali
eterni nōtio. Sed libera nos a malo. pcute
cordā p̄mā digito ſtudioſe ꝛ attente medi-
tacōis. illa reddet ſonitū amoris dei. pcute
cordā ſcd͠az illa reddet ſonū amoris ꝓximi
pcute cordā tertiā illa reddet ꝯſtātiā auda-
tie. pcute cordā quartā illa reddꝫ ſonū zeli
ꝛ ire in ꝓphanātes dei nomē. pcute cordam
qn̄tā illa reddet ſonū ſcē ſpei. Porro corda
ſexta dū tangit̄ ſonat delcācōez atqꝫ letitiā
Corda ſeptiā deſideriū ꝛ ꝓſecucōnē. Octaua
dolorē ꝛ odiū. Nona fugā ꝛ horrorē. Decima
timorē ꝛ de ſuis viribꝫ fidētibꝫ deſpeācōez Po
tuerat hoc latioī ſermone deduci oſtēdēdo
ꝙ etiā corda priā q̄ eſt p̄rnal' adopcō ſi tan-
gat̄ ſapient̄ digito ſcē meditacōis apte red
dit ſonū quelibꝫ v̓tuoſe ꝛ ſpūalis affectiois

Sic rurſus in alia q̄libet ꝑuis nō eq̄ facilita-
te repies ut ſit ſon⁹ tuus multiplicat⁹ ſuper
numeꝝ. Ex q̄ r̄ſonātia fit ꝙ cadūt ⁊ r̄cedūt
maligni ſpūs vitioꝝ. tanꝙ cytharizāte da-
uid deſinebat neꝙ ſpūs exagitare ſaul. Ita
ut cuilibꝫ decē ſonoꝝ pn̄cipaliū poſſit aptari
vna ex trāſgreſſioibꝫ decē p̄ceptoꝝ. Addam⁹
ad hoc ꝙ dū meditacō nr̄a fertur ſup hmoi
cordas ſentētioſe veritatis. et ad reddēdū ſo-
noritatē religioſe affectioīs ſeu paſſioīs fit
hoc aliqn̄ p rōes ſūptas ex etn̄is ⁊ ex p̄mis
ſapiētie pn̄cipiis. Et tūc reddit ſon⁹ in pſal-
terio tanꝙ de ſupius. ffit hoc aliqn̄ p rōnes
ſūptas ex affectibꝫ ⁊ ſēſualibꝫ expienciis ⁊
ita reſultat ſon⁹ in cythara tāꝙ ex infimis
ffit hoc aliqn̄ p racōes ſūptas ex deductioē
ↄcluſionū p pn̄cipia p̄ma vel p rōcinacōnē
ab effectibus ad cauſas ſuas ſūptā. Et ita
reddit cāticū iocūdū velut in gutture ⁊ fau
cibus rōis Sic pſallim⁹ ſpū ⁊ mēte cātātes
in cordibꝫ nr̄is cātica dn̄i. Sic cytharizam⁹
mortificatis quodāmō ⁊ p diſcipliāꝫ deficca
tis. Alioqn̄ nō eēt pſalteriū iocūdum cū cy-
thara. Sic optabat pſallē canē ⁊ cytthariza-
re qui dicebat. Exurge pſalteriū et cythara
Exurgā diluculo. Sed quid p̄cor eſt exurgē
diluculo. Puto ꝙ ē ad p̄mos grē ↄtēplatiē

radios ſplendētes ꝑ aīe regionem ꝓtinus
erūpe. ⁊ velud ex ſentēcia dicē. Bonum eſt
ꝯfiteri dño ⁊ pſal. noī tuo altiſſime miſticis
modis dictis. Ad ānūciandū mane ꝓſpita-
tis miām tuā. Et veitatē tuā ꝑ noctē aduerſi-
tatis. Jn decacordo pſalteio cū cātico i citharā

Cōſideracō viceſiāſcda qmō ſmo paſſiōl
ſit vtilis ⁊ qmō nō et qmō diſcrecō qn̄ ꝑ-
mittit paſſioēs tā vicōſas ꝙ laudabiles

Aſſiōles ſmoēs aſſumi pn̄t vt idu
cāt hoīes ad virtutē vitate tn̄ ⁊ diſ
crecōe ſēp obſuata. Laudat ariſto
tiles in rēthoricis illa iudicia apud que ꝓhi
bent dici ſermones paſſiōles ⁊ vbi veritas
nuda ꝓponi iubet. Recte id quidē. ſi nulla ex
pte iudex quererētur aliūde diuerti a tramite
recto iuſtitie. queadmodū ſi nullos vnꝙ fiei
ꝯtingeret palogiſmos. ars de ſophiſticis ⁊
elēchis fruſtra eēt. Sed cū pſuaſioēs paſſiō
les cottidie fieri cernamꝰ aduēſus vitatē tā
ꝑ noſipos in qb; hītant hmōi paſſioēs ex
corruptela pcci. ꝙ ꝑ alios. Quis ꝓhibuerit
ſicut arguit augꝰ qrto de doc. xpiañ. qs inꝙ
ꝓhibuerit eloquētiā ſeu pſuaſioē; rethoicā
iduci licē ꝓ defenſioē vitatis ⁊ ꝓ ſua i cordi
bꝫ huānis plātacōe ut libēt ⁊ obediēt audia
t vitas aduēſus palliatā ⁊ fucatā falſitatē

Addim⁹ in ꝯſideracōne· q̄ veritas tamē ꝗ diſ-
cretio ſemp obſeruet̃. Male enī ꝓ veritate
certarꝫ falſitas· Q̄ nō non fiūt mala ut bona
eueniāt. Silit̃ nec aſſerēda falſa ſūt vt veri
tas ꝯfirmet̃. Proīde ſimonē q̄ſieris aliq̄ꝫ
p ſermoēs paſſiōles nō obſuata diſcrecōe
Nichiloi⁹ magis effeceris q̄ ſi equū velocē
ſtimulaēs ad currēdū· Sicut enī diſcretio
ſine affectioē paſſiōli iacꝫ· ſic affectio ſine diſ
cretioē p̄cipitat· Quā in re placeat attēdē
q̄s induſtrias obſeruat diſcrecō Diſcrecō p
mittit paſſioēs aliq̄s vitioſas ſuccreſcē· dū
virtutibꝫ curā impendit. Docet quippe eam
euāgelica pabola de nō extirpādis ꝓ oī tpe
ziʒaniis ne ſil̃ eradicetur ꝗ triticū· Raro enī
vel nūq̄ germiāt t̃ticū in nobis v̄tutis ſine
ziʒaniis ꝗ paleis alicui⁹ vanitatis· p̄ſertim
cū primū nec̄e ſit eē illud qđ aīale eſt ſcđm
aplūm· deīde illud qđ ſpūale. Videīnt ḡ
q̄ indiſcrete ſe habeāt eruditoēs puerorꝫ ꝉ
aliorꝫ aīaliū hoīm qui parꝫ drūt in moribus
a pueris ſi ꝓtin⁹ eos q̄ſierit exuere ab omnī
paſſioē vitioſa· eos velut ad ſpūalē ſenectu
tē ſubito ꝓuehere ꝯtenderīt. Si demū ſine
ordīe ꝗ tpe ʒel⁹ corꝫ nō ſcđm ſciām implaca
bili feruoē· ῾ymo ſuroē paſſioēꝫ oēꝫ pſeq̄ mo-
liat̃. Ampli⁹ vero pmittit diſcrecō paſſioēs

aliquas germinare vel creſcere · non quia placeant aut pulchre ſint · ſed ne deteriores inualeſcant paſſiones · ſicut retunditur clauus clauo · Et dolor eſt medicina doloris · Sic enim reſpectus huāne laudis vel timor infamie vincit aliqñ turpiores adulteriorum et ſtuprorum et rapinaꝝ aut aliorū hmoi flagitiorum opationes Sic tolerabilius eſt permittere diuiſionem odioſam fieri inter quaſcꝫ perſonas q̃ impudico ſe amore conmaculent · Sic ad felicē reipublice miniſtrationem inducuntur ipſi principes aliquādo p fame repmiſſioēꝫ · Sic ad litteras ꝯgnoſcendas ꝓdeſt pueris emulacō quedā licet vicōſa vt ſocios exupent · Rurſus diſcrecō ſicut pmittit paſſiones aliq̃s vitupabiles · ſic aliq̃s laudabiles pſerti feruidas ⁊ ſublimes qñ ceſſat inducere ſi indeteiorē exitum eas verſum iri ꝯgnouerit vtputa ſi parere ſibi · ſi frenum ſuum pati poſtea recuſarent Non enim preſentia tantūmodo ſpectare ſatis habet diſcrecō ſed rerum exitus prudenter ipſa metitur · Nichil quidem ſublimius ſed nichil periculoſius et temptationibus magis expoſitum q̃ ambulare per viam affectiōis amoroſe dum vehemētiā in ſe habꝫ ſic amor vti ꝫ · d · t · vehemētiſſiā eſt paſſionū

Poſtremo placꝫ ipi diſcretioi ſobria mens
ꝛ modeſta ſi tamē ſollicita eſt ambulare cū
deo ſuo p viā mādatoꝝ ſuoꝝ ꝛ hoc via regia
a pr̄ib; trita. tanq̄ ſi iumētū ſit apud deum
tanq̄ p̄terea ſit aſina quā agitat ihesus in
ihrlm̄ plus inq̄ placꝫ talis q̄dā rudis mēs
ꝛ arida terra ſine aqua. quā ſi reiecto freno
diſcretionis q̄reret ductu ꝓprioꝝ affectuū
in mirabilib9 ſup̄ ſe p p̄rupta montiū ɔtēpla-
cōis p alta ꝛ ſblimis ſapiētie p deſideria flā-
mātia. quib; accēditur. feliciter quidē ſi diſ-
cretioi ſemp inheſerit ſaluare ſe in monte ꝛ
illic deſpectis ymis iubilaē deo in decacordo
pſalterio cū cātico in cythara et cum ꝓpħa
Abacuc dicere ex ſētētia. Super excelſa mea
deducet me victor in pſalmis canentem

Explicit tractatus notabilis de paſſioi-
bus aīe. Editus a mg̃ro iohāne gerſō
cācellario pariſienſi necnō profeſſore
ſacre theologie

99 m

Inc
de

ſbdiuis
in villis
arū 7 c
iudica
nād
tis ſu
[illegible]
ſ
inæbita
quā p m
de ſupēd
tplis a
Math

In m
miſſa
ſamen
gtiuſa
adhuc

Incipit tractatulus bon9 eiuſdē de modo viuendi omniū fideliū

Egula Ad nobiles pma regula pma que ſpectat ad nobiles potē-
tes et ſcabinos. ne paupes videli-
cet per potentiā ſuā opprimāt et a ſbditis ſuis opprimi pmittāt. Malos vſus in villis ſuis deſtruāt. Cauſas paupm vidu-
arū et orphanoꝝ libent audiant et cito iuſte iudicent. Munera p iuditio fatiēdo vel feſti-
nādo aut retardēdo nō accipiāt nil a ſubdi-
tis ſuis extorqueant Ad milites

Egula ad milites tangitur luce tertio Neminē concutiatis ſcȝ in pſoā p potētiā indebite. Nemini calūpniā fatiatis in rebus quā p militiā facere poſſetis. Et cōtēti eſtote de ſtipēdijs vr̄is ideſt redditib9 vr̄is multis tpib9 accipiēdo vero ad defendēdā patriam Math. xviii. Nō ſine cā gladiū portat etc̄

Egula ſimplitiū quo Ad ſimplices ad eccīaȝ vt ieiuni ad miſſam veniant In miſſa nō loquātur nec circūſpitiant. Añ miſſam orare debēt vt grāȝ dei recipiāt In miſ-
ſa memoriā paſſionis xpi habeāt. añ euan geliū ſancti ioħis nō exeant. Sermoēs libēt et diligenter audiant. Et referre poſt miſſaȝ

grãs deo ſatagant   Ad Ep̃os et prelatos
Egula Ep̃oꝝ ⁊ prelatoꝝ ſatis patꝫ ad
Thiõ. z. Oportet ep̃m ſine crimiẽ eẽ ſi
cut dei diſpẽſatorẽ. Et Math. xx. Qui maior
eſt vr̃m ſit veſter miniſter ꝗ. Cor. vi. horta/
mur vos ⁊c̃. Eſt aũt officiũ ep̃i malos corri
gẽ ⁊ arguẽ bonos et puſillaĩmes pacificaẽ
Quia ſic dñs petro ĩ pſoã cuiuſlibꝫ p̄lati ait
Paſce oues meas. Et Theſ. v. ffr̃es corripi/
te inq̃etos cõſolamĩ puſillamẽs. De iſtis. i.
ad Thiõ. z. Predica v̄ba. inſta oportuẽ. ar
gue. obſecra in oĩ paciẽtia ⁊ doctriã. Et gal.
vi. Si p̄occupat⁹ fuit hõ in ãquo delicto ⁊c̃
Egula clericoꝝ eſt hr̃e   Ad clericos
doctriãꝫ vitã ſcãꝫ famã odoriferã. Heb
v. Sacerdotes hñt hoſtias pro delictis ſuis
offerre Et aug⁹ ĩ r̃egula ſua. Sit vob̃ cor vnũ
⁊ aia vna i dño. p̃s. Sacerdotes tui iduãt
iuſtitia. Coloceñ. iiij. Induite vos ſicut elcĩ
dei viſcera miẽ ⁊ pietatis hñtes   Ad r̃ligi/
Egula r̃ligioſoꝝ ẽ viuẽ ĩ obediẽ   oſos
tia caſtitate ⁊ pauptate. Et debẽt deuo
te oraẽ ⁊ ɔtẽplaĩ ⁊ carnẽ mortificaẽ ɔtra vi
cia ⁊ ɔcupiãs. vñ aug⁹ ĩ r̃gl'a moãchoꝝ. In
oĩbꝫ ⁊ ſup oĩa amet̃ ⁊ hõrificet̃ de⁹. Et hugo
de ſcõ victore de clauſtro aĩe Sũme r̃ligiois
r̃gl'a in hoc depẽdꝫ vt p̄lati cuſtodiãt ſubdi/
tos ſuos

Subditi prelatis · benigne obediant · deuoti
ſint ſenes · Juuenes vero laborioſi · Sit boneſ
tas in habitu · Mediocritas in victu · ſint in
clauſtro aſſidui et ad iniuriã tardi · non ſint
ciuiles ſed clauſtrales · Sint intẽti pſalmis
nõ cauſis · non ſit rumor in clauſtro ꝫ dilcõ
in capitulo · nõ lites ꝫ ꝯfeſſio in choro ſit ſac̃
ſimplicitas ⁊ circa altaꝛe̓ reuerẽtie boneſtas
Egula diuitũ ne aliq̃d Ad diuites
iniuſte acquirãt · ne ꝓpt̃ diuitias ſuas
paupes vicinos ſuos deſpitiãt · paupes ſuſ
tineãt Opariꝭs ſuis bñ ⁊ cito pſoluãt adula
toꝛes nec adulatores in mẽſa recipiãt · diligẽ
ter ⁊ libent̃ ad ꝯcordiã viciõꝝ ſuoꝝ laborẽt
Egula paupeꝝ vt diui Ad paupes
tibus libent̃ ⁊ fidelit̃ ſeruiãt nec diuiti
bꝫ propt̃ diuitias ſuas inuideant nec ꝓpter
pauptatẽ adulatione vel detractioẽ peccent
nec impatient̃ ſed gratãter pauptatẽ ſuſti
neant nec iniuſte ditari cupiant · nec ecciaꝫ
propt̃ diuitias vitẽt · Nichil furti a familia
ſuorum vicinoꝝ nec ab aliꝭs retineant
Egula virginũ · Nõ ſint Ad virgiẽs
loq̃ces ꝫ ſimplices corde et habitu ad
virginitatẽ mr̃is xp̃i cogitent et eã diligãt
Choreas vitẽt · Int̃ iuuenes nõ ſedeãt · nec
ſe ab eis palpari pmittãt · non amẽt aliquẽ

illicito amore. Adulatores neq̨ adulatrices recipiant nec audiãt. orones libēter dicãt Sordida verba ⁊ inhonesta fugiãt Ad

Egula viduarum ē vt ɔtinētiã viduas diligãt ⁊ i veſtib⁹ hu̅ilit ſe hēant ⁊ orō nib⁹ libēt iſiſtãt. hoies ſuſpcōs i hoſpicō ſuo nō rcipiãt. de ɔſilio pborum ſe gubnēt ⁊ viuēt Sãctã ãnã ⁊ elizabeth viduas cogitēt familiã caſtã hēant. parum p vicos currant Ad-

Egula nuptarum eſt Thiō. nuptas honorare ſupioēs. diligē maritū regē fãiliã diligēt gubernaē domū ⁊ ſeipaq̨ honeſtã et irreplēſibilē oñdere ſiue exhibē Ad

Egula mulierum eſt. qꝫ nō ſe mulieres indecent ornatas oñdant. aurēs. collū guttur ⁊ caput tegant. hu̅iliter in eccia et vbiq̨ ſe habeãt. nec alias mulieres per ſupbiam ſuã iuuent Ad maritos et uxores

Egula virorum ad vxores ⁊ ecōuerſo ponit Eph̄. vi. viri diligite vxoēs vrãs ſicut ⁊ xp̄s dilexit ecciaq̨ ſuã. vxor aūt tieat virum ſuū. ij. Cor. z. viri cohitãtes ſcd̄m ɔſciaq̨ quaſi infirmiori Parentū ad filios

Egula pntū ad filios Eph̄. vi. vos prēs nolite puōre ad iracūdiã filios vros ſed educate eos in diſciplina et correctio ne dei. Cor. xij. Non debent filij parentibus

theſaurizare ſed ꝑentes theſaurizare filijs
Egula filioꝝ ad ꝑentes Filioꝝ ad ꝑentes
ꝑentes eſt ꝙ parẽtes honorẽt ⁊ eis in
bonis obediant. nec eis ſua furent᷑ ante eos
nõ reſpondeãt. a maledictõibꝫ oĩno ſe caue-
ant. Cũ ꝑentibus aliqñ ad eccłiam vadant
libent᷑ in negocijs ꝑentũ ſuoꝝ fidelit᷑ laborẽt
Egula dñorũ ad ſeruos Dñoꝝ ad ſeruos
ſeruos. Ephꝫ. vi. Vos dñi eadẽ facite il
lis ꝛ̃mittẽtes minas ⁊ ſoluite dño qd iuſtũ
eſt ⁊ equũ ſeruis ꝓſtate. Scientes ꝙ ⁊ vos
dñm in celis hẽtis. Eccłi. vij. Ne ledas ſeruũ
tuũ in vitate opantẽ. Seruꝰ ſẽſatus ſit tibi
dilcũs q̃ſi aĩa tua. nõ defraudes eũ libtate ne-
qꝫ inopẽ dẽlinq̃s illũ Seruoꝝ ad dños
Egula ſeruorum ad dños Coloceñ. iij.
Serui obedite dñis carnalibus nõ ad
oculũ ſeruiẽtes quaſi hoibus placẽtes. ſed
in ſimplicitate cordis timẽtes deũ. Sciẽtes
ꝙ a dño accipietis retribucõez hereditatis
ꝑma pet. ſcdo. Serui ſubditi eſtote in omni
tĩore dñis vr̃is nõ tm̃ bonis Ad familiã
Egula ad familiã. Ne fraudẽ dñis ſuis
in ſeruiendo negligẽdo faciant. fideles
ſint in rebus ſuis cuſtodiẽdis nichil ab eis
auferant occulte nec alios facere ꝑmittant
nũtiũ malũ nõ faciant vxori vel filijs dñi ſui

de male rñdendo caueant. Malos rumores fugiant vnde in domo malũ oriri poſſit ſeu diſcordia etiam reportaẽ vitent. Miſſi cito reuertantur. Mercedem ſuam in ſuperbia veſtium non expendant. Ita viuant in humilitate vt labor eorum ſit eis in remiſſionem peccatorum ſuorum Ad mercatoẽs

Egula mercatorum eſt. vt non die dominica mercentur nec periurent ab iniuſto ſibi caueant lucro nec ad diẽ vẽdant vel carius propter dilacõnem vt debitum ſuum tempore promiſſo ſoluant. Nec ſcientes menciantur. Equam ſtateram habeant equa pondera et equam menſuram Ad

Egula tabernatorum tabernatores eſt. ne permittant ludere ad taxillos in tabula ſua neqȝ in taberna ſua deum blaſphemare non pmittant nec meretrices recipiant de nocte plenam menſuram dent omnibus vinum cũ aqua ad vendendum non miſceant nec aliqua pocula vel fercula aliquo modo ad vendendum defraudent

Egula ad hoſpites eſt. Ad hoſpites ꝙ malos in hoſpitio ſuo nõ pmittant vel ſcienter ẽcipiant nec hoſpitibus ſuis furẽtur auenam vel fenum nec ſuſtineant ꝙ hoſpites ſciẽter fornicentur in hoſpitio ſuo

juſtam bonam rõnabilẽ computacõem cũ
hoſpitibus ſuis faciant Ad Senes

Egula ad ſenes eſt. Jn eccĩa libenter taceãt. Juuenib9 bonũ exẽplũ p̄beant de maledicendo ſiue malefaciendo ipõs rep̄hendant. Turpia verba ne habeãt nec laudent malicias coram iuuenibus. Mulierculas a bono non retrahant. Nec iuuenes laudent in ſup̄bijs ſuis Ad omnes

Egula ad omnes eſt. vt excõicatos vitent. non ſe inebrient. paupes ꝓ poſſe ſuo ſuſtineant. Sacerdotes et religioſos et eccĩam vbiqꝫ honorẽt et deuote ab eis doctrinam audiãt. feſta bene cuſtodiãt decimas rite ſoluant. detractioẽꝫ caueant. ab adulacõne. a blaſphemia. a mendatio. a piurio. ab aſſiduo iuãmento. a turpibus verbis. ꝛ maxĩe. a luxurioſis verbis ſe abſtineãt. qꝛ circũſtãtes et audientes ab eis inflãmant̄ Precepta eccĩe teneant. Penitẽcias ſibi iniũctas diligẽter impleant. Alter alterꝯ ad bonum opus invitet et de malo rep̄hendat Dent libenter elemoſinas. quia ſicut aqua extinguit ignẽ. ita eleõſina extinguit pccm Miſſas. ſermones ꝛ ꝯfeſſiones libẽter colãt et frequẽtent. Ablata ẽſtituant. quia non dimittit̄ pccm niſi reſtituat̄ ablatũ. vt dicit

auguſtin9 · Jn veſpe · id eſt · Jn fine vite tor-
menta inferni et gaudia padiſi cogitent

Egula oīm ponit̄ · Math · xxviij · Bapti-
zantes omnes gentes Jn noie pr̄is ⁊
filij et ſpūs ſc̄i · vt ſcd̄m illud Jobis p̄mo ·
omnes credent̄ p illum J · pet · 3 · Jn fide autē
vnanimes · Jn oīoe eſtote ꝯpacientes frat-
nitatis amatores miſericordes modeſti hu-
miles non reddentes malum pro malo ⁊c̄
Ecc̄iaſtes vltimo · Deum time et mandata
eius obſerua hoc eſt omīs homo ⁊c̄ · Vnde
ad Gal · vi · Qui hanc regulam ſecuti fuerit
Pax ſuper illos et miſericordia · Amen

Expliciunt regule pulchre eiuſdem de
modo viuendi omniū fidelium

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DUSSELDORF

0114

TIFFEN Gray Scale
© The Tiffen Company, 2007
R G B W G K C Y M
A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19
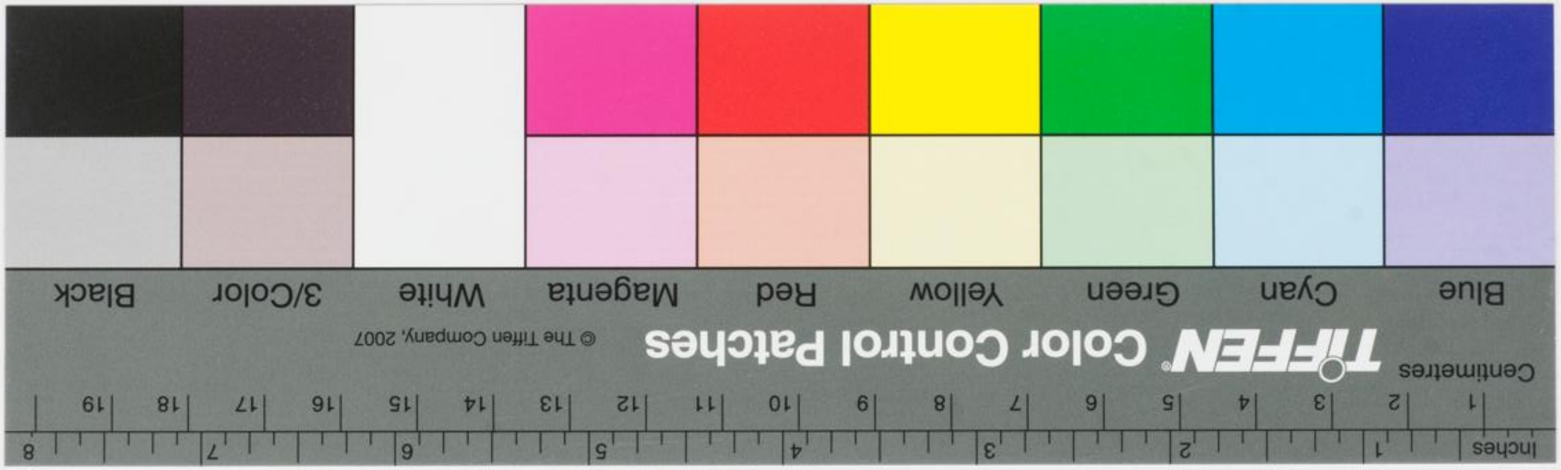
Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black
TIFFEN Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Centimetres
Inches